

*Der Alpenkönig und der Menschenfeind,
Romantisch-komisches Original-Bauernspiel von Raimund.
Reiznis des Abschiedsbedes.
Es ist denn wohl, du stilles Haus — Wir rücken betrübt aus dir hinaus
Und finden vor das kerkere Glück — Wir denken doch an dich zurück.*

Výjev ze hry F. Raimunda
Alpský král a nelida
Kolorovaný lept 1828

FERDINAND
RAIMUND
ALPSKÝ
KRÁL
a
nelida

ROMANTICKO-
KOMICKÁ
originální
kouzelná hra
VE DVOU DĚJSTVÍCH

Astragalus	Alpský král
Linarius, Alpanor	alpští duchové
Pan Třeštil	bohatý statkář
Žofie	jeho žena
Málinka	jeho dcera z třetího manželství
Pan Stříbrtý	Žofiin bratr, obchodník z Benátek
Augustin Trnec	mladý malíř
Lízinka	Málinčina komorná
Habakuk	Třeštilův sluha
Šebastián	kočí v Třeštilových službách
Sabina	kuchařka v Třeštilových službách
Kristián Světlička	uhlíř
Marta	jeho žena
Rozárka	jejich dcera
Jeník	
Kryštof	jejich děti
Ondřej	
František	dřevorubec, Rozárčin ženich
Kristiánova babička	
Duch Viktorie	Třeštilových zemřelých
Duch Valpurgy	manželek
Duch Emerenciány	

*Alpští duchové,
géniové v chrámu poznání,
služebnictvo v Třeštilově domě
Odehrává se na Třeštilově
venkovském statku
a v jeho okolí.*

PRVNÍ DĚJSTVÍ

PRVNÍ VÝSTUP *Jemně začíná předehra, ozývá se z ní veselý ptačí zpěv, potom přejde do zvláštních, nezvyklých zvuků lovu, doprovázených výstřely z pušek. Když se zvedne opona, vidíme utěšenou krajinu na úpatí vysoké hory, která se majestátně tyčí v pozadí. V popředí uprostřed keř pěnišníku, vlevo pahýl zlomeného stromu a vpředu vpravo strmá skála. Sbor alpských duchů, mezi nimi Linarius, sestupuje kvapně ze svahů hory a shromáždí se v popředí jeviště. Všichni jsou v šedém jako lovci kamzíků, každý z nich nese na zádech úlovek, zastřeleného kamzíka.*

SBOR Domů, bando! Lov už končí
pro honce i pro náhončí,
pro celý náš alpský sbor!
Dole v lučním libosadu
spočítáme na výřadu
kořist strmých velehor!

DRUHÝ VÝSTUP *Astragalus v úboru alpského myslivce, podobně jako ostatní duchové celý v šedém, s loveckou puškou přes rameno.*

ASTRAGALUS /drsně/ Hej, vy lovci příliš
čili,

stačí, co jste ulovili.
Dopřejte už klidu laním,
kamzíkům i horským stráním,
dnes už bylo nadmíru
ran v mém skalním revíru!

LINARIUS Stačí kývnout, velký kníže,
a hned klesá do své níže
jako v bouři zvadlý list
kdejaký duch těchto míst.
Kdo se potom odváží
lovit v Alpách s kuráží,
jež nás jindy, omámené
krásou horských štítů, žene
tam, kde zhoubné kulovnice
chrlí oheň na kamzice,

kde se puška nejprve
rozhlaholí a když spustí,
ponoří se do krve
zlatá kule vyšlá z ústí!
To pak národ nimrodů
pozná pravou pohodu!

VŠICHNI To pak národ nimrodů
pozná pravou pohodu!

ASTRAGALUS Vídám rád vás, hrdé lovce,
kráčet směle přes ledovce
mysliveckým štěstím zpité!
Z hor to štěstí roznášíte
tajně, v souhlasu s mou vůlí,
prosebníkům do údolí,
kde je život velmi nuzný:
zamíříte před haluzny
položít jim za vrata
ulovená zvířata!

LINARIUS Víme, jak jsi ušlechtilý!
Chceme dospět k témuž cíli
a jen pro tvou slávu, pane,
plnit úkoly nám dané!
Obhlédneme skromné chýše,
tam pak vyslechneme tiše
díky, slzy, šťastný úlek
při objevu zlatých kulek,
zkrátka pláč i reverence,
a z nich uvijeme věnce,
jež svou krásou oslaví
trůn tvé alpské državy!

/Všichni odejdou/

TŘETÍ VÝSTUP

ASTRAGALUS /sám/ Velkodušnost spojí
ráda

s láskou naše mocná vláda
duchů, volných bytostí!
Duch se snadno oprostí
od pozemských, nízkých pout,
v touze k božským výším plout!
Ale jako známe lidi
dobráky i zlostníky,
ba i nenávisníky,
tak i v netělesné říši
neobracejí jen k výši

hlavy všichni duchové!
Najdeme i takové,
co se spolčí s temnou mocí,
s nízkostí, zlem, vládou noci;
tak se rodí války, zdroje
strážní světa, nepokoje
nebo vichry, štvoucí mraky,
žence zkázy, severáky,
tak se rodí hráze zloby
mezi duchy, temné hroby,
tak se žralok stává pánem
nad bezmocným oceánem,
tak i plavce bouře děsí,
vrhá lodě na útesy,
tak jdou lidé s nenávisť
do všech bojů, zpupní, jistí,
že jim po vítězství patří
vavřín za krev jejich bratří.
Já však cítím s duchy míru,
mám rád volnost vzdušných virů
víc než jícny temné země.
Také mám rád lidské plémě.
Ve výšinách nad srázy,
v bílé říši nad splazy
mám svůj křišťálový hrad,
odkud mohu sledovat,
obklopený hvězdným třpytem
s pochopením, se soucitem
všechny marné lidské sny.
Přitáhne-li pocestný,
pomohu rád zbloudilému,
vypravím se rychle k němu,
z mračné výše nad ledovci
podám ruku bludné ovci
a už se mnou uhání
do svatyně poznání!

ČTVRTÝ VÝSTUP *Na opačné straně jeviště
Málinka a Lízinka. Málinka běží vesele
napřed, ve světle modrých letních ša-
tech, na hlavě slaměný klobouk.*

MÁLINKA To jsem ale pelášila! Láska dá-
vá člověku zrovna křídla! /*Ohlédne se* /
Mé milované údolí. Všechno je samý
květ! A slunce září dnes dvojnásob krá-

sně, jako by nebesa slavila svátek
a slunce bylo králem na té slavnosti!
Moc ti děkuju, sluníčko, že mi vracíš
mého Augustina. Lízo, Lízinko! /*Volá
do kulis* / Kdepak jsi? Proč se tak ustra-
šeně ohlížíš? Co je s tebou?

LÍZINKA /*přichází celá zmatená a velmi
upovídaná* / Slečinko nešťastná, co vás
to jenom napadlo — chodit dnes do
těchto nebezpečných, očarováných
míst? Neslyšela jste ten divoký ryk ho-
nu? Dneska si vyrazil na lov Alpský
král. Vědět to, deseti páry koní byste mě
z domu nedostala. Ale vy jste mě probu-
dila a poručila mi, abych se rychle oblé-
kla, protože musíte naproti svému Au-
gustinovi. Vrací se dnes z umělecké ces-
ty po Itálii.

MÁLINKA No, to je pravda. Čekám tu na
svého Augustina. Naposled mi psal, že
přijede dnes ráno. Na tomto místě jsme
se před třemi roky v přítomnosti mé
matky smutně rozloučili. Však ty dobře
víš, že můj otec už tenkrát nepřál naší
lásce. Odmítl mu dát mou ruku — přes-
to, že Augustinův tatínek zemřel a odká-
zal mu docela slušný majetek. Ukrutně
se rozlítil a Augustinovi vyčetl, že není
malíř, ale břídil. Augustin se děsně urazil
a rozhodl se odjet do Itálie — aby za-
pomněl na svůj zármutek a učil se tam
na velkých vzorech. Na tomto místě mi
přisahal věčnou věrnost, má hodná ma-
minka nám slíbila pomoc, ale znáš to —
jak to vypadá s mým nešťastným otcem.
Tady jsme se rozloučili a slíbili si, že ta-
dy se zase obejmeme. Soudíc podle jeho
dopisů, udělal v umění velký pokrok.

LÍZINKA Cha! Itálie! Umění! Co jsou mi
platní všichni malíři z celé Itálie a Au-
strálie! Tady v těch horách sídlí Alpský
král! Jestli nás uvidí, je s námi konec.

MÁLINKA Uklidni se. Hlavu nám přece
neutrhně.

LÍZINKA Ale může nás připravit o krásu
— a bez krásy je na tom děvče hůř než

bez hlavy. Ostatně krása s hlavou stra-
šně úzce souvisí. Kdo nás pohladí po
hlavince, když nebudeme krásné? Co-
pak vy nevíte, že každé děvče, které
spatří Alpského krále, v tu ránu zestár-
ne o čtyřicet let? No, co koukáte, neu-
smlouváme ani minutu. Čtyřicet let —
a připočítejte k tomu, kolik je nám teď
— to bude pěkná cifra! Jenom si před-
stavte následky té strašné proměny. Jak
by se asi tvářil váš milovaný malíř, kdy-
by ve vás místo kvetoucí jarní krajinky
objevil velebnou zimní krajinu holand-
ské školy? Co by řekli všichni mí ctitelé,
kdyby mi ten netvor rozryl tváře vrás-
kami tak, že bych vypadala jako stoletý
svitek pèrgamenu?

MÁLINKA Kdopak ti nakukal takové bá-
chorky? Málem bych se sama vyděsila.
Žádný Alpský král není.

LÍZINKA Že není? Jenom počkejte — za
chvíli vás budu zdravít jako svou babič-
ku. Pojďte honem — nebo uteču sama.
/Chce odejít /

MÁLINKA Tady zůstaneš! Augustin se
musí objevit každou chvíli, sluníčko je
už vysoko, a ty mě musíš dát trochu do
pořádku. Vítr mi úplně rozčuchal vlasy.
Doufám, žes vzala zrcátko, jak jsem ti
poručila?

LÍZINKA No ovšem, vzala, to bych spíš na
svůj strach zapomněla.

MÁLINKA Tak. /*Sedne si na kmen a roz-
pustí si vlasy. Lízinka stojí se zrcadlem
před ní* / Drž je pořádně! Víš, Lízinko,
musím vypadat trochu k světu. Vrací se
z Itálie, a tam jsou prý samé krásavice.

LÍZINKA Hahahaha, to bych se na to po-
dívala! Já znám na celém světě jenom
jednu krasavici. Jistě mi rozumíte, sle-
činko.

MÁLINKA /*to vztáhne na sebe* / Ale to mi
lichotíš, Lízo, to si nezasloužím.

LÍZINKA /*stranou* / Ona si myslí, že míním
ji. Jak jenom může být někdo tak domý-
šlivý — já myslím přece sebe.

MÁLINKA Ták, Lízinko, teď jsou všechny
prameny volné — dobře drž, Alpský
král nám neublíží.

LÍZINKA Pro všechno na světě, ani to
hrozné jméno nevyslovujte! /*Lekne se* /
Tady v křoví něco šustí. Nebesa! Málem
jsem leknutím upustila zrcadlo. /*Z křoví
vylétne tetřev. Lízinka vykřikne* / Alpský
král! /*Uteče i se zrcadlem* /

MÁLINKA /*volá za ní* / Lízo! Lízinko! Co
křičíš, byl to jenom pták! Pro Krista pá-
na, odnesla s sebou zrcadlo. A určitě se
nezastaví dřív než doma. Lízinko! Sly-
šíš? To je hrůza! Moje vlasy! Kdyby teď
přišel Augustin a viděl mě, jak vypa-
dám! To bych snad ani nepřežila. Pane
bože, to si snad nedovedu ani představit,
to je to největší neštěstí, jaké může člo-
věka v životě potkat. /*Ovládne se* / Ale
fuj, Málinko, to se přece nesluší, taková
marnivost. Augustin tě přece nemiluje
jenom kvůli tvým vlasům? /*Zlostně* /
Jenže krásně upravené vlasy tomu na-
pomáhají. Můžu já za to, že muži jsou
už prostě takoví? Copak se neříká, že
hezká ženská utáhne mužského na vlas-
ku? Vždyť je to pravda — vábné vlasy
zvábí každého. /*Ohlédne se* / Ach, tám-
hle jde — už běží na kopeček! To je
úžasné — /*Poskakuje* / — to je nádhera!
/Náhle ztichne / Jenom kdybych nebyla
tak rozčuchaná! Schovám se tady za ten
keř, snad to stihnu dát se trochu do po-
řádku. /*Schová se za růžový keř* /

PÁTÝ VÝSTUP *Augustin v prostém cestov-
ním obleku, pod paží má desky.*

AUGUSTIN Od mořských skal, od pobřeží
země kouzelné a svěží,
tam, kde lány zlatě zrají
pod oranžovými háji
a kde apeninské štíty
sní sen slavný, věkovitý,
kde duch umění má sílu
dospět k mistrovskému dílu,

kde nám každá zřícenina,
každý palác připomíná
nejen hrůznou sílu času,
ale velikost a krásu:
ze svatyně přírody
do poklidné pohody
vracím se teď věren poutu
zlatých, dobrých rodných koutů,
věrné lásky, něžných citů,
vzácných obrazů a třeptů!
Jako ve snách kolem planou
na radostnou uvítanou!

Zdravím vás, rodné hory! Vzpomínky ve
mně ožívají a podávají mi krásný věnec
upletený z dávných radostí. Ale ve vši té
kráse postrádám to nejkrásnější, ve
všem tom, co je mi tak milé, chybí to, co
je mi nejmilejší. Kdepak jsi, má drahá
Málinko? Proč na mě nečekáš? Že by
nedostala můj dopis? Je nemocná? Nej-
spíš nemůže tak brzy z domu. Určitě
přijde. Zatím si nakreslím tady tu kraji-
nu. Má ji ráda a já jí dám ten obrázek
jako dárek na uvítanou. /*Sedne si na
kmen a kreslí*/ Ta hora tam se překrá-
sně leskne v paprscích slunce, vzduch je
zrovna průzračný, a tady — ta tmavá
skála, a ten nádherný růžový keř — Je-
nom jedno se mi nelíbí, ty růže jsou moc
bledé, znám krásnější — co kvetou na
jejích tvářích. Kdyby tady byla Málin-
ka, určitě by mi řekla, jaké barvy mám
zvolit.

MÁLINKA /*rozhrne oběma rukama keř,
takže je vidět do půli těla; láskyplně sle-
duje pohledem Augustina a řekne něžně*/
Namaluj je modré — jako věrnost.

AUGUSTIN /*nadšeně*/ Málinko!
/Padnou si do náruče/

MÁLINKA Augustine, drahý Augustine!

ASTRAGALUS /*objeví se na skalisku v po-
předí a volá*/ Hejsa hej! To je mi nějak
veselo v tom alpském údolí! /*Opře se
o pušku a poslouchá rozhovor, který ná-
sleduje*/

AUGUSTIN Má milá, krásná, hodná Má-

linko — /*Náhle žertovně*/ — ne, jsi zlá,
Málinko. Trápila jsi mě — i když to by-
lo jen chvíličku!

MÁLINKA Nezlob se, Augustine!

AUGUSTIN Pomstím se ti — tím, že tě po-
líbím! /*Líbá ji*/

MÁLINKA Ty jsi ale pomstychtivec!

AUGUSTIN /*něžně*/ Zlobíš se?

MÁLINKA /*nevinně*/ Vůbec ne, jenom se
klidně msti. Říká se, že pomsta je sladká,
a já tomu teď skoro věřím.

AUGUSTIN Málinko moje! To je velké
štěstí, že tě zase vidím. Teď už nás roz-
dělí leda smrt —

MÁLINKA A můj otec. Ten je snad ještě
horší než smrt, Augustine. Proč jenom
je ten **hodný** tatínek na mě tak **zlý**?

AUGUSTIN Neboj se, Málinko! Až uvidí,
jaké jsem udělal pokroky ve svém umě-
ní, až se přesvědčí, jak pevná je moje
láska, určitě nám svoje pozhennání neod-
mítne. Půjdu za ním ještě dnes.

MÁLINKA Ach, to je marné. Otec nemluví
už vůbec s nikým — nanejvýš s rodinou
a jen občas se služebnictvem. Stal se
z něj ukrutný nelida.

AUGUSTIN To snad není možné. Tak nad-
šeně jsi mi vyprávěla, jaké má dobré
srdce, jak je spravedlivý.

MÁLINKA Je hodný — i spravedlivý. Je-
nomže — vždyť to přece víš — když
měl ještě ve městě velké knihkupectví,
falešní přátelé ho připravili o spoustu
peněz, které jim ve své dobrotě půjčil.
Takový nevděk a lidská ničemnost ho
dohnaly k tomu, že se svého obchodu
vzdal, odešel z města a usadil se tady na
venkově, aby unikl dotěrnosti podob-
ných lidí. Ustavičně čte nějaké filozofic-
ké knížky a úplně se z toho pomátl. Ne-
věří nikomu a ničemu. Na každého se
rozlítí a kdejaká maličkost v něm pro-
budí strašnou zuřivost. Nikdo s ním ne-
vydrží — ani maminka. Každý před ním
ve strachu utíká a on pak kdekoho po-
dezírá ze zrady a nikomu neumožní, aby

se hájil. Jeho nesnášenlivost je den ode
dne větší a my se už bojíme i o jeho ži-
vot. A udělali bychom všechno na světě,
jen aby se přesvědčil, že ho máme rádi.
Ale jak ho přimět, aby uznal, že je ve
své prchlivosti nespravedlivý, a změnil
se? Všechny už proti sobě popudil a od-
mítá vidět lidi v lepším světle. **Tvoje**
jméno nesmíme před ním ani vyslovit.
Víš, že maminka naši lásku schvaluje,
a nenávidí ji proto k smrti.

AUGUSTIN Osud je krutý. Zase ničí
všechny mé sny o štěstí. Jsi tedy pro
mne ztracená, Málinko?

MÁLINKA Kdybych jen věděla, jak si tě
vydobýt! Kdybych byla volná jako ten
pták, který se tak vesele vznáší pod mo-
drou oblohou, šla bych s tebou na kraj
světa. Jak je ten pták šťastný, zrovna mi
závidím. Jemu nemůže svobodu nikdo
uloupit.

/*Astragalus sestřelí ptáka ve vzduchu,
ale nevidíme, jak pták padá. Málinka se
lekne*/ Ha!

ASTRAGALUS /*drsně*/ Ale může! Výstřel
z pušky.

MÁLINKA /*vzhlédne*/ Augustine, podívej
se!

AUGUSTIN Kdo jsi, zázračný muži?

ASTRAGALUS Říkají mi Alpský král.

MÁLINKA Alpský král! To je hrůza! /*V
bezvědomí klesne do Augustinova ná-
ručí*/

AUGUSTIN Co je ti, Málinko? Pomoc, po-
moc, pomozte jí!

ASTRAGALUS /*se směje*/ To by se musel
i kámen slitovat. Buď milosrdná, skálo,
a otevři rychle svoje srdce. /*Vrazí paž-
bou pušky do skály. Skála se otevře a je
vidět malý vodopád, jak tryská nad rů-
žemi. U něho dva géniové chytají vodu
z pramene do zlatých mušlí a pokropí
Málinku*/ Probuď se, bláhová! Toužíš
po křídlech a rouháš se tak zemi!

AUGUSTIN Otevírá oči. Jak je ti, Málin-
ko?

MÁLINKA Že se ptáš! Pohlédla jsem na
Alpského krále! Určitě jsem zestárla
o čtyřicet let. Poznáváš mě ještě, Augu-
stine?

AUGUSTIN Mluvíš, jako by ses pomátla.
Co je s tebou?

MÁLINKA Mám vrásky, milý Augustine,
tisíce vrásek. Vypadám strašně. Nedívej
se na mě!

AUGUSTIN To jsou nápady! Jsi stejně
krásná jako vždycky.

MÁLINKA Že jsem krásná? Jistě? A ne-
mám vrásky? Ani jedinou?

AUGUSTIN Ani jedinou.

MÁLINKA Pane bože, děkuji ti! Tolik
strachu jsem v životě ještě nevystála!

AUGUSTIN Čeho ses bála, Málinko?

MÁLINKA Lízinka mi vyprávěla, že děvče,
které pohlédne na Alpského krále, ze-
stárne rázem o čtyřicet let.

ASTRAGALUS /*vystoupí*/ To říkala?

MÁLINKA Už je tady zase! /*Skryje tvář*/

ASTRAGALUS Teď slyšte bez obav, co
praví Alpský král!

Dvakrát jsem spatřil, jak vám
plamenem

jako sníh za červánků srdce září
a v hoři, s ryzí touhou spřízněném,
hovoří vroucně slzy z vašich tváří.
Protože vidím z hloubi duše rád
párek tak vzácně věrných

pozemšťanů,

spoléhejte dál na můj majestát:
beru si vaši lásku pod ochranu.
/k Málince/

Vím, že tvůj tatínek je škarohlíd,
slyšel jsem ho, jak všemu lidstvu

klne,

jak pádí lesem na nejvyšší štít
sopit své hněvy zlé a záštiplné.
Věř proto věrnosti, věř její moci,
s poznáním zkříží zbraně

pomatenec,

už brzy spatříš o svatební noci
hvězdy a Alpský král k ním přidá

věnec!

/Odejde/

ŠESTÝ VÝSTUP Augustin, Málinka

MÁLINKA Slyšel jsi, Augustine? Je to jako sen. Prý budeme šťastní.

AUGUSTIN Musíme mu věřit. Doposud jsem řeči o jeho existenci považoval za báchorky. Ale teď jim věřit musím, jestli nechci popírat svoje smysly.

MÁLINKA Pojď, musíme všechno povědět mamince. Nějak to zařídím, abys s ní mohl promluvit. Svěříme svůj osud Alpskému králi. Nemůže být zlý, podívala jsem se mu přímo do očí a vůbec mi to neublížilo. Vidíš, že ne, Augustine? Že jsem ani trochu nezestárla?

AUGUSTIN Nezestárla, Málinko. Co jsme se setkali, nanejvýš o hodinu.

MÁLINKA Jenom o hodinu? /*Něžně se mu zahledí do očí*/ No, **jedinou** hodinu snad oželím — byla to šťastná hodina, prožila jsem ji s tebou.

AUGUSTIN Málinko moje! Já jsem šťastný — z toho, že jsem s tebou!
/Ruku v ruce oba odejdou/

SEDMÝ VÝSTUP Proměna

Pokoj na Třeštilově statku.

Žofie, Sabina, kočí, veškeré služebnictvo

SBOR Vaše milost je tak milá, přesto máme všeho dost! Pán, vzteklounek, nám jen spílá, opustíme domácnost, kde se na nás tolik žádá, a vám ukážeme záda!

ŽOFIE Uklidněte se, lidi drazí, zůstaňte u nás! Mějte trpělivost! Doufejme, že se brzy všechno změní. Jděte po své práci! Kdyby přišel můj muž — hrůza na to jenom pomyslet.

KOČÍ Ale proč, milostpaní? Jenom ať se doví, že to s ním není k vydržení. My děláme, co můžeme, ale on je na nás jako ras.

ŽOFIE Všechno se změní! Psala jsem bratrovi do Benátek, vylíčila jsem mu

manželovu duševní chorobu a její neblahé následky. Přijede možná ještě dnes. A udělá všechno pro to, aby ho z té jeho svárliivosti vyléčil. Nebo mě od mého ubohého muže odveze.

KOČÍ Nejvyšší čas. Milostpaní si už není vůbec podobná. Tři ženy už k smrti utrápil. Je to učiněný modrovous!

OSMÝ VÝSTUP Předešlí, Habakuk

ŽOFIE A já musím poslouchat tyhle neomalené řeči! Habakuku, je můj manžel ve svém pokoji? A Málinka — je už doma?

HABAKUK Milostpán je už zase v letním pokoji, sám si tam přenesl psací stůl a židli. A dlouhými kroky rázuje sem a tam. Já byl dva roky v Paříži, ale ujišťuju vás, milostpaní, takového pána jsem ještě nezažil.

SABINA To nám ještě scházelo! Teď už nemůžu ani do zahrady! Určitě zabavil klíč od zahradních dveří. — Já nemůžu vařit —

ŽOFIE Tak jděte letním pokojem.

SABINA Copak si tam někdo troufne, když je tam on? To už spíš do lví klece! Každého hned vyhání. Když vejde do kuchyně, nejraději bych zalezla pod pec.

HABAKUK A tam je to samej šváb.

KOČÍ Mě už teprve nemůže vystát. Musím se vždycky schovat rovnou pod seno.

HABAKUK Mě nenávidí jenom potud. /*Ukáže do půli těla*/ Říká, že jsem jenom poloviční člověk.

ŽOFIE Ale pořád vám přece dává nějaké dárky.

SABINA To je pravda — ale jak? Spustí na člověka bandurskou a peníze mu hodí pod nohy.

HABAKUK Och, to je ještě v tom nejlepším rozpoložení. Ale tuhle vzal svoje zlaté hodinky, pomyslí si, to mi je chce nejspíš darovat, ale on — hodil mi je na

hlavu. Takové styky s panstvem — to je pod mou úroveň. Já byl dva roky v Paříži, ale něco takového jsem ještě nezažil. Nač já potřebuju dvoje hodinky? Svoje mám v hlavě, ale na hlavu mi druhé nikdo házet nemusí.

SABINA V domě se prostě nedá vůbec nic dělat, když člověk nemůže ani do zahrady —

HABAKUK Tady se člověk ničeho nedopracuje!

VŠICHNI Zkrátka a dobře, my všichni chceme pryč!

ŽOFIE Vy byste tak najednou opustili svou paní? Copak jsem vás zrovna nehýčkala? Sami vidíte, že já i moje dcera musíme snášet stejné hrubosti! Ne, já vás nepustím! Dnes nebo zítra přijede můj bratr. A ten si už s mým manželem poradí. Do té doby se musíte s rozmary svého pána nějak vyrovnat.

VŠICHNI To nějde, milosti, opravdu to není k vydržení!

ŽOFIE Ať vám to osladí tahle maličkost — /*dá každému několik stříbrňáků*/ — mějte ještě trpělivost, snad to nějak vydržíte.

VŠICHNI Ach! Ruky políbení, milostpaní.

KOČÍ No, uvidíme, jestli s ním nějak vyjdem.

HABAKUK Dokud vyjdeme s penězi, vyjdeme i s ním.

SABINA Víte, milostpaní, on by ten milostpán vůbec nebyl tak špatný —

KOČÍ Vůbec ne — jenom kdyby byl úplně jiný.

HABAKUK Jasně, v tom je ten zádrhel —

ŽOFIE Teď už jděte klidně po svých.

VŠICHNI Už jdeme, milostpaní. /*Rozcházejí se*/

KOČÍ Milostpaní je zkrátka moudrá paní. Vždycky říkám, že milostpaní musela být někdy kočím. Protože milostpaní moc dobře ví, že kočár se musí nejdřív řádně promazat, aby dobře jezdil.

/Hloupě se směje a odejde/

SABINA /*políbí Žofii ruku*/ Jen co je pravda. Milostpaní je paní, jakou by na světě pohledal. /*Odejde*/

HABAKUK Ujišťuju vás, milosti, já byl dva roky v Paříži, ale srdce, jaké má milostpaní, to je opravdu, jak se říká po francouzsku, „nouveau“!

DEVÁTÝ VÝSTUP Líza, předešlí

ŽOFIE Konečně! Kde je Málinka? Přijel Augustin? Setkali se?

LÍZINKA O tom všem nemám ani zdání, milostpaní. Nevím vůbec nic než to, že Alpský král, ten, co si zasedl na děvčata, vyrazil na lov. A že mě zrovinka na tom místě, kde se měli setkat, přepadl tak děsný strach a že jsem běžela zpátky co mi nohy stačily.

ŽOFIE A Málinka?

LÍZINKA Chtěla počkat na svého milého. Nemohla jsem ji přesvědčit, aby se vrátila se mnou.

ŽOFIE Cože?! Vy jste si dovolila nechat mou dceru samotnou? Taková lehkomyslnost! A vám jsem svěřila své dítě! Musím tam někoho poslat. Co kdyby se jí něco stalo?! Panebože, mám já .to na světě trápení!

LÍZINKA Ale milostpaní —

ŽOFIE Zmizte! /*Spěšně odejde*/

DESÁTÝ VÝSTUP Lízinka, Habakuk

LÍZINKA /*ve vzteku*/ Ne, to se nedá vydržet, tenhle dům je učiněná mučírna. Copak se to smí, sloužící takhle ponižovat?

HABAKUK Však je to taky pěkná pakáž. Já jsem sluha, ale kdybych byl svým vlastním pánem, sám sebe bych musil vyhodit.

LÍZINKA Prý lehkomyslnost!

HABAKUK Taková nadávka!

LÍZINKA Drž klapačku! Kdybych se nemusela koukat aspoň na tohoto otravu!

HABAKUK Já nejsem žádný lidožrout, ale pokojské prostě nenávidím! Tahle ženská je mi přímo odporná — nevěří, že jsem byl v Paříži. /Zlomyslně/ Dobře vám tak, mamzel Lízo!

LÍZINKA Ty chudinko! Vůbec si nezasloužíš, aby komorná mých kvalit s tebou dlela pod jednou střechem.

HABAKUK Komorná! Jenom se s tím tolik nevytahujte. Vy jste tohle povolání nevyalezla. Ujišťuju vás, já byl dva roky v Paříži, a tam jsou komorné — kdyby se ty přeložily k nám, byl by to přímo komorní koncert! A všechny zdejší komorné by se musely schovat. A vy zvlášť, vy ex-komorná!

LÍZINKA A vy jste hlupák, i když jste byl dva roky v Paříži! A jestli si ještě jednou dovolíte otřít se o mě svou nevymáchanou hubou, vyhlásím jí válku a podám vám nejpádnější důkaz o tom, jak energicky dokáže zdejší komorná hájit čest svého stavu! /Dá mu pohavek a rychle odejde!

HABAKUK /drží si tvář/ No ne, čeho se člověk v tomhle domě dožije — já byl dva roky v Paříži, ale něco takového jsem ještě nepoznal. /Drží si tvář a odchází!

JEDENÁCTÝ VÝSTUP *Menší místnost. Napravo vstupní dveře, zasklené dveře vlevo vedou do zahrady. Na této straně je masivní staromódní stůl a židle. Vpravo — u zdi vedle dveří — je vysoké zrcadlo. Vedle dveří do zahrady sekretář. Třeštil prudce vejde zasklenými dveřmi. Působí dojmem velmi vznětlivého člověka. Na lidi se dívá jen zlomek vteřiny nebo postranním pohledem a rychle se odvrátí, buď zlostně, nebo pohrdavě.*

TŘEŠTIL Ha! Tak!
Tohle už dál nejde, zle je,

hrůza, co se tady děje všude se to hemží lháři, za zády mi podfukaři, ukradnou, co nezakopu, i tak hnedka chytí stopu! Sice nejsem zadlužený, mám sto tisíc dobré měny, přesto smrdím pořád málem. Potřeboval bych být králem!

Kůň je marod na kopyta, kroupy pomlátily žita, dcera vrní od rána, celá zamilovaná, proč se ještě neukázal její galán, malíř mazal, člověk bez postavení, bez majetku, bez jmění! Do pekel! I moje žena je té lásce nakloněna,

když se líbají, je ráda, libuje si, rozumbrada, že má holka kamaráda, tak se ta má nenálada šíří, hrůza na mne padá!

Kdo mě chápe? Kdo? Ti chrti, co mě chtějí uštvat k smrti? Všichni, všichni mě jen mučí, jak mi všichni hýbou žlučí!

A proto jsem rozhodnut skoncovat
brzy
a na dobro s lidmi: jsou odporně drzí!
Co nejdřív nás rozdělí pořádná zeď!
Všem, světu, dám výpověď! Ano,
a hned!

Cit, Přátelství, Oddanost, Láska
a Touha
jdou po řadě správně, ta řada je
dlouhá,
a přesto ty svůdné a falešné dámy,
co našince málem půl století mámí,
chci pozvat k nám na kafe,

popadnout bič
a poučen Timónem zařvat: Marš
pryč!

A konec! Celý svět není nic jiného než jedovatý bohlelav! Já ho ochutnal a zešílel jsem z toho! Já od lidí nic nepotřebuju. Ale lidi taky nedostanou nic ode mě! Ani dobrého, ani zlého, ani sladkého, ani kyselého. Ani své zkyslé víno jim už neprodám. Zasil jsem upřímnost a sklídlil samou faleš. Všude samá zvrhlost! Jsem na nejlepší cestě stát se příčiněním svého vlastního švagra zebákem! Přesvědčil mě, abych svůj majetek světil jednomu obchodnímu domu v Benátkách. A tomu obchodu teď hrozí bankrot. Nedostávám ani groš úroků. Ba ani zprávu od svého počouchlého švagra. Nejspíš je s tou pakází podvodnickou ve spolku. A tak mě klamou a podvádějí všichni! Všichni! Nechci mít už jediného přítele — jen tuhle neblahou zkušenost.

Jen chuděra, světem a neštěstím
štvaný,
co sbírá vzdor dobrému čuchu zlé
rány,
má pořád nos nadranc a šrámů má
tucty,
jen taková bytost je hodna mé
úcty!

Nemám věru lehký život na tomto světě. Přátelství mě zklamalo, láska podvedla a manželství trýznilo. Mohu to dokázat, mám na to čtyři úřední potvrzení — jsem totiž počtvrté ženat. A moje ženy? Hrůza! Každá z nich měla jinou nectnost. První byla panovačná. Chtěla si hrát na královnu. Až jsem musel trumfovat jako žaludský král. Druhá byla žárlivá k zešílení. To si mně třeba sedla na obličej moucha a ona — bác — okamžitě ji zabila. To byla první dvě manželství — dá se říct, rána za ranou. Třetí byla náměsíčná. Chtěl jsem jí v noci něco říct a ona — seděla na střeše. No řekněte, bylo to k vydržení? Jenže ony

tvrdily, že to není k vydržení se mnou, a ze samé zlomyslnosti zemřely. Ale já bloud nezmoudřel, posedla mě ďábelská choutka a vzal jsem si čtvrtou. A tahle čtvrtá je čtyřikrát tak falešná jako ty předchozí. Nabádá mé dítě k neposlušnosti. Bere v ochranu malíře, který z hladu hraje všemi barvami. Bez přestání si šušká s tou verbeží sluhovskou, paktuje se proti svému pánovi a manželovi. /Vyhlédne pootevřenými dveřmi/ Ha! Okouni tu pokojská. Určitě má v hlavě zase nějaké taškařiny. Copak pokojská, ta by nebyla ještě nejhorší, ta je dokonce ze všech nejlepší — ale já ji nenávidím! Strašně ji nenávidím! Zavolám ji sem a obmyslně ji proklepu. Hej! Lízo! /Křičí/ Pojď sem!

DVANÁCTÝ VÝSTUP *Předešlý, Líza vchází se strachem.*

LÍZINKA Poroučíte, milostpane?
TŘEŠTIL /stále přikře/ Musím si s tebou promluvit.

LÍZINKA /lekne se/ Se mnou? /Stranou/ To bude povedená konverzace. Koulí očima už teď.

TŘEŠTIL /stranou/ Půjdu na to rafinovaně! /Drsně/ Pojď sem! /Lízinka se váhavě přiblíží. Třeštil si ji s pohrdáním prohlíží od hlavy až po paty/ Ženská bezectná!

LÍZINKA Milostpa —
TŘEŠTIL Jakápak milost — žádná milost. — Ticho buď a odpovídej!

LÍZINKA Zároveň? To přece není možné!
TŘEŠTIL U tebe je možné všechno. Neznám podvod, kterého bys nebyla schopná. Ty jsi mozaika ze všech falší poskládaná. /Stranou/ Musím se krotit, abych s ní nejednal nezdvořile.

LÍZINKA /pobouřena/ To si mám nechat líbit takové sprostoty?

TŘEŠTIL /prudce/ Ano, ty jsi je necháš líbit! A ani necekneš. Jaké lotroviny jsi měla zase v hlavě? Chceš mě **okrást**?
LÍZINKA Ne!
TŘEŠTIL Co tedy?
LÍZINKA Chci se **poroučet!** /Chystá se odejít/
TŘEŠTIL /vezme nenabitou loveckou pušku/ Ani krok! Nebo tě zastřelím!
LÍZINKA /křičí/ Pomoc, pomoc!
TŘEŠTIL Ani muk! Mluv! Proč ses tady tak podezřele ochomejtala? Co máš za lubem?
LÍZINKA Kristepane, co když to spustí!
TŘEŠTIL Co na tom! Něco spustit musí — buď tvá pusa nebo puška.
LÍZINKA Ale co! Nebudu přece riskovat vlastní život! /Klekne si/ Milostpane, všechno příznám.
TŘEŠTIL Konečně vyjde všechno najevo. Nebesa, otevřete se!
LÍZINKA Šla jsem se podívat, jestli se slečna nevrací z alpského údolí. Milostpaní mi zle vyčinila za to, že jsem s ní nezůstala, když čeká na svého milého, který se má dnes vrátit. Milostpaní táhne se slečinkou za jeden provaz, ale protože se mnou jednala tak nepěkně, zradím ji.
TŘEŠTIL Neslýchaný podvod! Ó, ty falešná Niobé! A ty, ty podlá osobo, ty se opovažuješ zradit svou paní, které jsi povinována nejhlubší vděčností? Ó, lidé, lidé! Plémě hadí! Zmiz, nevděčnice, nechci tě už v životě vidět!
LÍZINKA Ale co jsem měla dělat?
TŘEŠTIL Mlčet jsi měla!
LÍZINKA A milostpán by mě zastřelil.
TŘEŠTIL Nesmysl. Není nabitá. Všechno samý podvod.
LÍZINKA Takže jsem se třásla strachy pro nic za nic? To je ohavné.
TŘEŠTIL Ne, pro nic za nic ne, ty krokodýle v zástěrce komorné! Něco za tu zradu přece jen dostaneš: mé opovržení, mou nenávisť, mé nadávky — a svou

mzdu. /Hodí jí váček pod nohy/ Vezmi si to a táhni z mého domu. Vezmi si to, ať máš čím platit — nebo tě vyplatím tak, že budeš koukat! Tak ber — proč si to nebereš?
LÍZINKA Však já si to vezmu. /Uvažuje/ Milostpane!
TŘEŠTIL Nač myslíš, ty zmije? Shrábni to a zavolej mi svou paní!
LÍZINKA /ukáže rychle na zahradní branku/ Táhle jde!
TŘEŠTIL /rychle ke dveřím vedoucím do zahrady/ Kde? Sem s ní!
LÍZINKA /spěšně zvedne váček/ Blázen starý! /Rychle odběhne/
TŘEŠTIL /se za ní dívá/ Vzala si ho! Ó světy, rozpadněte se! Tenhle ženský hmyz si troufá tropit si ze mě šašky! Ó, Třeštile! Všichni tihle lidé jsou ke mně falešní — a já se k nim za to chovám jako dobrý otec! Ha! Tam jde má žena. Hrůza pohledět — vlasy se mi ježí, jen se na ni podívám — vypadám asi jako dikobraz.

TRINÁCTÝ VÝSTUP *Předešlý, Žofie*

ŽOFIE /mírně/ Co chceš, muži?
TŘEŠTIL Tebe chci, ze všech lidí na světě právě a jenom tebe! A od tebe chci tělo mého těla, krev mé krve, svoje dítě chci! Kde je?
ŽOFIE /v rozpacích/ Není doma —
TŘEŠTIL /velmi prudce/ Tak je to tedy! Kde je? — Kde?
ŽOFIE Proč tak zprudka?
TŘEŠTIL Pro tebe zprudka — a já žasnu nad tím, jak jsem chladnokrevný. Je venku v lese. I své dítě jsem tedy ztratil?
ŽOFIE Nonono, medvěd ji v lese nesežere.
TŘEŠTIL Ale, jeden mladík — S tím malířem to tedy ještě neskončilo?
ŽOFIE A taky to skončit **nesmí!** Závisí na tom štěstí a klid tvé dcery. Ona ho milovat nepřestane!

TŘEŠTIL A já ho nepřestanu nenávidět.
ŽOFIE Co máš proti němu?
TŘEŠTIL Nic, jenom to, že je!
ŽOFIE Co máš proti jeho umění?
TŘEŠTIL Všechno! Nenávidím malířství! Zmenšuje přírodu a tím ji uráží. Příroda je nedostupná. Je jako věčně mladé dívčí tělo, kdežto obrazy jsou jako nalíčené mrtvolky.
ŽOFIE S takovými názory nemohu a nesmím souhlasit. Mám přímo povinnost neschvalovat je.
TŘEŠTIL Protože sis umínila mě nenávidět, podvádět, obelhávat atakdále. /Odvrátí se od ní/
ŽOFIE Dovol, abych ti řekla —
TŘEŠTIL Zase lež!
ŽOFIE Ale já ještě nic neřekla —
TŘEŠTIL Otevřeš pusu a už z ní vypadne lež.
ŽOFIE Podívej se na mě aspoň —
TŘEŠTIL Vyloučeno! Zakázal jsem svým očím jakékoli setkání s tvými. To jsou mi milejší jedovaté oči havraní než ty tvoje zamilované. A ven z mého pokoje! /Sedne si a otočí se k ní zády/
ŽOFIE /pobouřeně/ Ty se ke mně obracíš zády?
TŘEŠTIL Doslova i obrazně. Ty taky děláš všechno za mými zády, tak se mnou taky tak mluv. Já nemám Janusovu hlavu, mám jenom jednu tvář, a to není tak moc. Ale i kdybych měl sto tváří, všechny bych od tebe odvrátil. Proto mě zbav své přítomnosti. Ven, příšero!
ŽOFIE Varuju tě naposledy, muži. Takové jednání jsem si nezasloužila. A taky je nehodlám už dál snášet, nemám-li ztratit poslední zbytky sebeúcty. Nic si nezaslouží tvou nenávisť tak, jako tvoje vlastní jednání. To je nepřítel, který vede válku ve svém vlastním domě. Mám opravdu nejvyšší čas odejít. Jinak bych asi podlehla hříšnému přání, aby tě nebasa osvobodila od světa, který se stal pro tvé kruté srdce břemenem a na

němž nemáš jiné potěšení než týrat své nejbližší. /Rozhořčená odejde/
TŘEŠTIL /sám/ Strašná ženská. Všichni se spikli proti mně a já nikomu nepřeložím stéblo přes cestu. Někdy pravda vybuchne, ale je to jen výjimečně. Ale když to ze mě vylítne, stejně už nevím, co jsem říkal. Jenže lidi jsou zlí, nejraději by mě otrávil. A tato žena, kterou jsem měl rád — a za to bych zasloužil napráskat — tato žena mě podvádí. A zároveň chce, abych jí věřil. Copak je to možné? Znat tak někoho, kdo by mi půjčil aspoň kapku důvěřivosti. Dal bych mu za ni všechny své zkušenosti. /Postaví se ke dveřím do zahrady/ Zahrada — to je můj jediný přítel. Příroda je skvostná. Všechno je v ní tak báječně uspořádáno. Ale co ty housenky?! Zase tam ožirají ten strom! Havěť příživnická — jak se to rozlézá! /Posměšně se raduje/ Ale jenom si žerte! Do toho! A až tu nezbudě vůbec nic, zase o dům dál. Bravissimo. /Na okamžik se zastaví zamýšlen, se založenýma rukama/

ČTRNÁCTÝ VÝSTUP *Předešlý. Hlavními dveřmi vchází Habakuk, v ruce drží kuchyňský nůž.*

HABAKUK No, zkusíme to tedy. /Uvidí Třeštila a lekne se/ A sakra, stojí zrovna u dveří do zahrady! Jak se teď dostanu ven? Prošmejknout se kolem něj — to si netroufám. Vyrází na mě jako pes uvázaný na řetězu. Ále, co se mi může stát! Byl jsem dva roky v Paříži. Dovolte, milostpane, abych — /Třeštil se rychle otočí a lekne se. Habakuk se rovněž lekne/
TŘEŠTIL Co je? Co chceš?
HABAKUK /pro sebe/ Už na mě štěká. /Bezděčně schová nůž/
TŘEŠTIL /chytí ho za hrud/ Co tady pohledáváš? Čeho ses polekal?

HABAKUK /pro sebe/ Už mě drží. /Hlasitě/
Promiňte, milostpane, ale já mám —
TŘEŠTIL Co máš? Špatné svědomí máš!
Co to schováváš?
HABAKUK /ukáže nůž/ Vůbec nic nescho-
vávám, milostpane. To je kuchyňský
nůž —
TŘEŠTIL /zděšeně odskočí/ Hrom a pe-
klo! Ten chlap mě chtěl zabít.
HABAKUK Ale propána —
TŘEŠTIL Okamžitě se přiznej! /Chytí ho
a vyvrve mu nůž/ Ten nůž je nabroušený
na mne?
HABAKUK Přece by milostpán nevěřil —
Chtěl jsem se milostpána jenom ze-
ptat —
TŘEŠTIL Jestli mě smíš zabít?
HABAKUK Ale propáníčka, to bych se mi-
lostpána musel dlouho vypyávat —
TŘEŠTIL Ty zrádče!
HABAKUK Dovolte, milostpane, abych
vám vysvětlil —
TŘEŠTIL Nic nedovolím! Zmiz odtud!
HABAKUK /stranou/ Nepustí člověka ke
slovu. /Nahlas/ Milostpane, musíte mě
vyslechnout. /Chce jít k němu/
TŘEŠTIL /chrání se židli/ Neopovažuj se
přiblížit ke mně! Nejspíš má u sebe těch
nožů ještě víc. Je to učiněný nožíř.
HABAKUK Tak si mě pro mě za mě pro-
hledejte —
TŘEŠTIL (znovu ho chytí) To taky udě-
lám. Přiznej se, ty bandito, ty mafiáne,
kdo tě zjednal?
HABAKUK Já vůbec vaší milosti nerozu-
mím.
TŘEŠTIL Chci vědět, kdo tě na tu bestiál-
ní vraždu najal.
HABAKUK Propána, milostpaní jenom
chtěla —
TŘEŠTIL Dost! Stačí. Víc vědět nepotře-
buj. Strašné! (Habakuk chce promluvit.
Třeštil křičí) Mlč! Má žena si na mě na-
jala vraha! (Klesne do židle a zahalí si
tvář)
HABAKUK (pro sebe) To je strašné! Vždyť

já měl jenom vydlobnout čekanku. (Lo-
mí rukama) A on si myslí, že ho chci za-
píchnout. To je strašné! Hrůza!
TŘEŠTIL Máš pravdu. Je to strašné — je
to příšerné! Je to ten nejhnusnější zlo-
čin, jaký kdy dějiny světa zaznamenaly!
(Vezme židli) Ven, ty vrahu! Ty bandito!
Ty netvore v sluhovské livreji!
HABAKUK Ale milostpane —
TŘEŠTIL Ať už tě nevidím —
HABAKUK Ale já jsem přece —
TŘEŠTIL Ven, říkám, nebo — (Vyžene ho)
HABAKUK (už za dveřmi, křičí) Já byl dva
roky v Paříži, ale něco takového jsem
ještě nezažil. (Odejde)
TŘEŠTIL (sám) To je vrchol. Ve svém
vlastním domě nejsem bezpečný.
Proto rychle, rychle ven
z těchhle prokletých čtyř stěn!
Ale dříve beze zbytku
pomstím se jim na nábytku!
Dokud člověk nerozmydlí
čtyřicetiletou židli,
kde sedaly mé tři ženy,
nemůže být spokojený!
Užíraly mi tu štěstí!
Tumáš, nohou! Kdepak pěstí!
Rozdupám tě!
(Rozdupe židli) Co ty, stole,
kde já, dobrák, v jednom kole
psával zrádným přátelům!
Už je konec hloupým snům!
(Chce bouchnout do stolu, ale rozmyslí
si to)
Mám svou hrdost, nejsem hňup,
tak dost! Navíc je to dub! —
Zrcadlo! Ha! Až mě mrazí!
Jaká propast mravní zkázy!
Je to modla krásných tváří,
blázni, její podělkáři,
s pukrlátky, nafintění,
bílé zuby na ni cení,
s gustem opičáků civí,
pitvoří se jako diví!
Co jsi? Nablejskaná pakáž!
Samolibé ženské lákáš,

širší samý klam a šalbu,
proto zahajuju palbu!
(Spatří se v zrcadle)
Proč se na mne z té tvé placky
šklebí tvor tak rabijácký,
výlupek všech poděsů?
To už dlouho nesnesu!
(Udeří do zrcadla pěstí)
Končí klání, frajírku,
z kabátu máš fašírku!
(Holedbavě)
V boji neznám slitování!
(Prohlíží si ruku)
Hrome, člověk se tu zraní
přímo do krve! To nic,
však jí bude možná víc!
(Otevře psací stůl a vyjme z něho
dopisy)
Milenecké dopisy!
Tušíš, blázne, co ty jsi? —
Velký pitomec! Já vím,
škoda papíru, pryč s tím!
/Roztrhá a rozhází je po podlaze,
pak vyjme z krabice vácčky a štůčky
peněz/
Zato prachy, to je jed!
Těchhle metres, těch se svět
drží tak jako já dnes!
Nacpu si je do kapes!
/Rychle si je cpe do kapes/
Heleďme, mé čtyři stěny!
Na ně jsem zvlášť nabroušený,
čumí jako zjednané!
Co? Že nejsem chlap? Ba ne,
rozsekám vás! — Ale, ale,
copak blázním? Dám všem vale!
Půjdu do háje a vám,
vy blbé zdi, sbohem dám!
/Vztekle pádí pryč/
PATNÁCTÝ VÝSTUP Proměna
V uhlířské chatrči. Stěny jsou od sazí.
Rozárka u přeslice. Jeník, Kryštof a On-
dřej sedí u stolu. Marta je skloněna nad
kolébkou svého děcka. Pod stolem velký
černý pes. Na stole kočka. Děti si s ní

hrají. V pozadí dvě chatrné postele.
V jedné leží nemocná babička, v druhé
opilý Kristián.

KVINTET
ROZÁRKA /vesele/ Na milýho Franciho
sladko pomyslet,
má mů srdce, vzal si ho
a mě těší svět!
TŘI DĚTI Maminko, dej nám napapat,
'sme kaput na bříska!
ROZÁRKA Zato já nemám nikdy hlad
u svého Františka! —
Na milýho Franciho
sladko pomyslet,
má mů srdce, vzal si ho
a mě těší svět!
TŘI DĚTI Mámo, máme hlad!
KRISTIÁN /opile breptá/ Hromské dílo!
Bando, klid!
Přestanete řvát?
MARTA /okřikne je/ Klid!
DÍTĚ Kvá! Kvá!
KOČKA Mňau!
PES Haf! Haf! Haf!
/Opakuje se první nápěv/
ROZÁRKA Francínek je ferina,
rád si zazpívá,
že 'sem jeho jediná
vodjaktěživa!
TŘI DĚTI Papat! Nebo eště dnes
umřu, maminko!
ROZÁRKA Bando, hraj si! Hele, pes!
'Nevzbuď miminko! —
Francínek je ferina,
rád si zazpívá,
že 'sem jeho jediná
vodjaktěživa!
TŘI DĚTI Krucci, dej nám žrát!
KRISTIÁN Kuš! Hrom do vás! Nechte už
hloupejch špr'ouchlat
MARTA Klid!
DÍTĚ Kvá! Kvá!
KOČKA Mňau!

PES Haf! Haf! Haf!
 MARTA Mlčte, vy nezvedenci!
 JENÍK /plačky/ Mami, já mám hlad!
 ROZÁRKA Chlebíček nám spalal Valibuk!
 MARTA Budete zticha, nezvedenci!
 JENÍK /plačky/ Dej mi chleba!
 ROZÁRKA Chleba nemáme, vem si plané hrušky!
 MARTA Nedělejte takový rámus. Tatínek nám stůně.
 ONDŘEJ Co mu je?
 MARTA Má motohici. /Pro sebe/ Dětem to přece nemůžu říct.
 KRYŠTOF Tatínek přece prodal spoustu uhlí —
 ONDŘEJ A nepřinesl domů žádné peníze. Jenom tu motolici.
 ROZÁRKA To není vaše starost.
 ONDŘEJ Ale když my máme hlad! Já už vím, proč nemáme nic k jídlu. Proto, že táta moc pije.
 ROZÁRKA Vidíš, mami, ty rošťáky! Nema-
 jí kouska úcty ke svému otci.
 KRISTIÁN Já je spráskám všechny tři.
 /Chce vstát, ale vrávorá/
 MARTA Lež! /Tlačí ho do postele/
 ONDŘEJ Už má zase motolici.
 VŠICHNI TŘI CHLAPCI /smějí se/ Haha!
 Táta se neudrží na nohou.
 MARTA Tak přestanete už! Proč mě jenom Bůh tak trestá!
 DÍTĚ /pláče/ Kvá kvá.
 MARTA /Rozárce/ Podívej se, co mu je.
 /Rozárka houpá dítě/ Chalupa plná dětí a muž k ničemu. V domě není ani groš.
 /Babička kašle v posteli/ Matko, musíte pořádkem kašlat? Člověk vlastního slova neslyší!
 TŘI CHLAPCI To je legrace.
 ONDŘEJ Maminka se zlobí. Haha!
 MARTA Já se vzteky pomínou. Ty dáreba-
 ku, jen počkej, já tě naučím posmívat se mámě! /Chytí Ondřeje za hlavu a bije ho/
 ONDŘEJ /křičí/ Au! /Pláče/

ROZÁRKA /přiskočí k matce a zadrží ji/
 Přestaň, mami! /Dva zbylí chlapci se schovají za stůl a za postel/
 DÍTĚ /v kolébce/ Kvá kvá.,
 BABIČKA /v posteli napráhne ruce a kašle/ He he.
 PES /štěká/ Hau hau! /Kočka seskočí/
 ŠESTNÁCTÝ VÝSTUP *Předešlí. Třeštil otevře dveře a zastaví se.*
 TŘEŠTIL None! Tady je veselo! Jenom do toho — perte se! Pěkná sebranka!
 /Jde doprostřed místnosti a zatleská Škodolibě/ Bravo! To je ono!
 ROZÁRKA Kde se tady vzal? A co chce?
 MARTA Co koukáte? Co byste rád?
 TŘEŠTIL Vás určitě ne, zřícenino! Co stojí tahle barabizna? Zaplatím, kolik chcete, a pak vás všechny vyhodím.
 ROZÁRKA Ten má ale gusto!
 MARTA Co si to, člověče, dovolujete? Vlezte nám sem a —
 ROZÁRKA Chováte se jako hulvát!
 KRISTIÁN /ospale/ Vyhoď ho!
 MARTA /nevrle/ Drž hubu! /Třeštilovi/
 Tady nemáte co poroučet. Já si své děti mohu mlátit jak chci.
 ONDŘEJ No jasně! Vás moje záda bolet nebudou. Vejprask — ten máme k obědu i k večeři.
 CHLAPEC POD POSTELÍ Sultáne! Vem si ho!
 PES Hau hau.
 MARTA A ROZÁRKA Koukejte, ať už jste venku!
 TŘEŠTIL Ticho! Už ani slovo! /Vytáhne dva váčky s penězi a cinká jimi/ Tady jsou penízky! Dukáty! Jsou vaše — do jednoho! Rozuměly jste? Tak se podle toho chovejte! Usmívat se! Zuby necenit! A říkat mi milostpane! Bude to, pakáži?! Čekám!
 MARTA Ráčeť nám odpustit, milostpane. Děti, honem, polibte pánovi ruku. Něco dostanete. /Děti vylezou/

ONDŘEJ /hloupě se směje/ Má dukáty? Pojdte, kluci, políbíme mu ruku. /Líbají mu ruce/
 TŘEŠTIL Už to dolézá, havět!
 VŠICHNI TŘI CHLAPCI Dejte nám dukát, milostpane, pěkně prosíme.
 KRISTIÁN Taky něco pro mě!
 ROZÁRKA Že se nestydíte! Dělá si z vás legraci.
 TŘEŠTIL Co chcete, ženská, za tu barabiznu? Koupím to. Ať to stojí, co to stojí.
 MARTA Milostpán asi žertuje. Co byste s takovou ubohou chatrčí dělal?
 TŘEŠTIL To je moje věc! Dvě stě dukátů — stačí?
 MARTA Panebože! Milostpane! Tolika peněz snad na světě ani nemůže být! To bychom měli na celý život vystaráno!
 ROZÁRKA Ale mami, přece mu neprodáš střechu nad hlavou. Co tomu řekne můj František, až se to doví?
 ONDŘEJ Jen mu ji prodejte, mami, za víc nestojí.
 MARTA /radostně/ Panebože, najednou takový štěstí! Kdyby jenom s tím mým byla rozumná řeč!
 ONDŘEJ Tatínku, vstaňte! Nebo prodáme chalupu i s váma!
 MARTA Muži! /Pro sebe/ Taková hanba před cizími! Nemůže se ani pohnout! /Během této promluvy se pes lísá k Třeštilovi. Ten ho od sebe odstrkuje nohou. Pes na něj začne štěkat. Marta hlasitě/
 Můžeš prodat chalupu, představ si to! Za dvě stě dukátů!
 KRISTIÁN /ospalý/ Málo — je to málo!
 ROZÁRKA Kéž by ji neprodal!
 MARTA Neví, co mluví. Je vaše. Dojednáno, milostpane.
 TŘEŠTIL Beru všechno — jak to leží a stojí.
 MARTA Tady venku máme ještě kuchyni — je tam fůra nádobí.
 ONDŘEJ A myši — těch se nedoplatíte.
 TŘEŠTIL Tady jsou peníze. /Hodí jim pe-

níze/ A teď všichni ven! Všichni, jak tu jste! Za dvě minuty nechci už nikoho tady vidět!
 ROZÁRKA Tady to máš, mami, už nás vyhazuje!
 /Mezitím děti všechno postupně vyklidily dozadu, takže v popředí jeviště není žádný nábytek — až na židli, na kterou si sedne Třeštil.
 Vejde František/
 FRANTIŠEK Dobrý večer vespolek. Tak už jsem tady.
 TŘEŠTIL Ještě jeden takový poločlověk.
 ROZÁRKA Františku! Vidíš tady toho cizího pána? Matka mu prodala naši chalupu a on nás všechny vyhazuje. Už nám dal peníze.
 FRANTIŠEK Co vás to napadlo, matko? Ty peníze mu vraťte. Je to nejspíš podivín.
 MARTA A nevrátím! To tak! Druhého takového blázna nenajdem. A vy buďte rádi. S těmhle penězi se můžete vzít.
 ROZÁRKA Ale kde budeme bydlet? Hnedle bude noc.
 MARTA Za peníze nám otevrou všude. Děti, otče, matko, vstávejte! Musíme všichni pryč.
 ONDŘEJ To bude paráda! Už se těším!
 MARTA Vstávej, muži! /Zvedá ho a přivádí dopředu/
 TŘEŠTIL Je nemocný?
 MARTA Nejspíš asi bude.
 TŘEŠTIL Už dlouho?
 MARTA No — už dlouho — má to už od loňska.
 TŘEŠTIL Ani bych neřek. To bude letošní — letošní víno! Ven s ním!
 KRISTIÁN Dokud nedostanu peníze, ani se nehnu. Když mám v hlavě, chci mít taky něco v kapse.
 MARTA Peníze už mám. /Obleče mu kabát a nasadí klobouk/ Tak jdi. A vy, děti, připravte se. /Jeník vezme psa na provaz/ Kryštof povede babičku. /Zvednou starou ženu z postele a dají jí do ruky

*hůl. Jeníkovi / Ty povedeš psa a já ta-
tínka.*

TŘEŠTIL A co to děcko? Co bude s tím
děckem?

ONDŘEJ Vezmu je pod paži.

TŘEŠTIL To je mi pronárod! Tak hotovo!

ONDŘEJ Hotovo. Už je zapražáno.

TŘEŠTIL Tak jedem!

ROZÁRKA Musíme opravdu pryč z naše-
ho domečku —

KRYŠTOF /pláče/ Kde jsme se narodili
a zludračili.

ROZÁRKA Na mou duši, to si pán nezod-
poví, jaké neštěstí způsobil svými pe-
nězi.

SEXTET

ROZÁRKA Sbohem! Je smutné opustit,
domečku, nadobro tvůj klid!

VŠICHNI /kromě Třeštila/ Sbohem! Je
smutné opustit,

domečku, nadobro tvůj klid!

ROZÁRKA I v dobách štěstí každý rád
na tebe bude vzpomínat!

VŠICHNI /jako výše/

I v dobách štěstí každý rád
na tebe bude vzpomínat!

/Po dvojicích všichni odcházejí. Smutně

se na pochodu ohlížejí, pes také!

PES /tlumeně proti Třeštilovi, když ho od-
vádějí/ Hau, hau!

/Jeník ho odvádí za ostatními!

SEDMNÁCTÝ VÝSTUP Třeštil sám

PÍSEŇ SE SBOREM

TŘEŠTIL /vyskočt ze židle/

Má samoto, s tebou se ožením
z lásky!

Mám po krk té lidské, té komáří
chásky,

ať každý z nich, příživník, táhne,
kam patří,

mé sestry, mé hory a štíty, mí bratří!
A namísto žvanivých ženských ať

slyším

znít vodopád, šumět si k velebným
výším,

k těm dlaním, jimž postačí, aby jen
kývly,

a pošlou mi panoše, čtyři své živly,
i frizéra! Západní vítr ví, jak

má načesat loknu, až přechází zrak,
a skutečnou kakadu, která má švih,
mi vyrobí severní fukěř a sníh.

V tom domku já doufejme najdu
zas klid,

chuť lidem, těm bláznům, se

vysmát a žít!

*/ Vrhne se na židli a zadívá se do prázd-
na. Poblíž chatrče se ozve jímavá píseň
sboru. Opakuje se předchozí nápěv /*

SBOR Sbohem! Je smutné opustit,
domečku, nadobro tvůj klid!

PES Haf! Haf!

TŘEŠTIL Pryč! Pohrdám lidmi, zvlášt'
pokud jsou hloupí!

A pokud jsou chytří a někdy sem

vstoupí,

pak určitě uteču! Lidi jsou blouďi,
a třeba se perou a třeba se soudí

a třeba ta banda se líbá a mucká
a třeba jen smrká a chrchlá a kucká

a třeba je náтуры mírné či zpupné
a třeba se nadlábne, třeba si

schrupne,

a třeba je v Indii úroda nízká
a ve Vídni přší a v Pešti zas blýská

a troubí se k veselce, k pohřbu, ten
zvuk

mi může být opravdu úplně fuk,

já zůstanu v domku, kde budu mít
klid,

chuť lidem, těm bláznům, se vysmát
a žít!

/ Vrhne se znovu na židli /

SBOR /poněkud dále od chatrče /

Sbohem, je smutné opustit,
domečku, nadobro tvůj klid!

PES Haf! Haf!

TŘEŠTIL /zase vyskočt /

A třeba se celý svět změní a kati

všem vězňům v den popravý jejich
čest vrátí

a třeba ctnost vyhyne, schváčena
morem,

a mrtví i marodi zatančí sborem

a bezzubé báby si opatří kojné

a požáry na pólu budou tak hojné,

že lichváři rozdají hromady prachů
a prachy pak budou mít hodnotu

hrachu,

a válčit se nebude meči, jen bidly,
a orlové nemávnou při letu křídly

a slunce i beze všech paprsků
vzplane

a láska už nebude soužením, ba ne,
já zůstanu v domku, kde budu mít

klid,

chuť lidem, těm bláznům, se

vysmát a žít!

*/ Spěchá otevřít okno, lesy září ve večer-
ních červácích. Podívá se ven a zamra-
čí se. Zdátky se ozve sbor /*

SBOR Sbohem, je smutné opustit,
domečku, nadobro tvůj klid!

*/ Jevišťe se pomalu proměňuje v nevelký
pokoj v Třeštilově domě. Uprostřed vel-
ké zrcadlo. Je den /*

OSMNÁCTÝ VÝSTUP Málinka a Augustin
doprovázejí Žofii. Ta se plačíc posadí do
křesla.

MÁLINKA Neplačte, maminko, tatínek se
určitě vrátí, až se vyzuří. Není to poprvé,
co odešel z domu a utekl do hor.

ŽOFIE Mám takové nedobré tušení. Už
ani nedoufám, že ho ještě uvidíme živé-
ho a zdravého.

AUGUSTIN Kdybyste dovolila — půjdu
za ním a udělám všechno, abych ho
uklidnil.

ŽOFIE Kdyby uviděl vás, ještě víc se za-
tvrdí, Augustine. Ví, že jste tady —
a právě proto ho popadla ta zuřivost.

MÁLINKA Táhle jde Lízinka s Habaku-
kem. Třeba už mají nějaké zprávy.

/ Lízinka táhne za sebou Habakuka /

LÍZINKA Jenom hezky pojd', ty protivo,
a vyklop to všechno milostivé paní.

Představte si, milostpaní, utekl kvůli Ha-
bakukovi. Poslední výstup měl s ním!

HABAKUK Hlouposti. Já za nic nemůžu.

AUGUSTIN Je bledý jako stěna.

ŽOFIE Proč jsi mi to nehlásil hned? Kdes
byl až do této chvíle?

LÍZINKA Schoval se na půdě — ze strachu
před milostpánem. Chtěl ho zamordo-
vat.

VŠICHNI Kdo? Koho?

LÍZINKA Habakuk milostpána.

VŠICHNI Není možná!

LÍZINKA Není možná? Sám se přiznal.
A takhle může vypadat jenom vrah.

Všechny nás tu ještě vyvraždí.

HABAKUK To je ale podlá ženská. Dejte
mi svolení, milostpaní, abych na ní směl

půl hodiny ručně pracovat. Takové
urážky nestrpím!

LÍZINKA Jenom to zkus! A pojd' sem, ty
darebáku.

MÁLINKA Přece bys takhle nežertovala,
Lízinko?

ŽOFIE Mluv, Habakuku! Proč se tak tře-
seš?

HABAKUK Ze vzteku! Chovám se v roz-
poru s veškerým přeseň d'esprit. Já
byl dva roky v Paříži! Mně se z toho
všeho přímo nohy podlamují!

AUGUSTIN /mu podá židli / Tady se po-
sad' a všechno nám hezky pověz.

HABAKUK Nemám co povídat — jenom
to, jak jste mi poručila, milostpaní,

abych vydloubl čekanku. Milostpán
u mě uviděl nůž a začal tvrdit, že ho chci

rychle a tajně sprovodit ze světa. Ne-
pustil mě vůbec ke slovu a třepal se

mnou jako hruškou. A ptal se, kdo mě
najal. Chtěl jsem odpovědět: milostpaní

potřebuje čekanku. Jenomže on mně k té
čekance vůbec nedovolil přijít. Sotva

jsem řekl „milostpaní“, vyskočil oběma
nohama až na strop. A pořád křičel: má

žena si na mě zjednala vraha! A mně

nadával hned do banditů, hned zase nějak jinak, a z ničeho nic mě vyrazil ze dveří. A tak jsem se ze samého zoufalství schoval na půdě. Až mě tam vyčmuchala tahle intrikánka, tenhle ženský hmyz, a teď to tady všechno převrací naruby.

LÍZINKA On prostě tvrdil —

HABAKUK Že jste podlá duše, která chce muže s mými zásluhami dostat do neštěstí.

ŽOFIE Tak už bylo dost těch nesmyslů! Kvůli tomu se tedy můj muž tak rozlít. Podezírám mě, že ho chci zavraždit? Je to úplná hloupost. Ale svědčí o tom, co si o mně myslí.

MÁLINKA Uklidněte se, maminko!

AUGUSTIN To je k neuvěření, že se zdravý rozum může tak fantasticky zvrhnout.

LÍZINKA Milostpán měl v sobě odjakživa cosi ponurého. I když byl ještě knihkupcem. S knížkami nakládal vždycky jako v bavlnce, ale sám nebyl dobře naložen nikdy.

HABAKUK Je to hypokontrolista. Má moc citlivé nervy.

LÍZINKA /se směje/ To je hrůza! Tenhle člověk byl dva roky v Paříži a přitom je hloupý jako ústřice.

HABAKUK Tahle ženská jednou zhyne mou rukou.

ŽOFIE /Líze/ A tys viděla, jak utíká z domu?

LÍZINKA K lesu. Předtím ovšem vybojoval ještě tu vítěznou bitvu proti všemu nábytku.

ŽOFIE /pláče/ Ach bože, mám strach o jeho život. Nemám tu stání, sama musím ven —

AUGUSTIN Zůstaňte tady.

MÁLINKA Alpský král nás podvedl, Augustine.

AUGUSTIN Proklínám toho skřeta!
/Zahřmí. Zrcadlo se otevře, na strmé skále sedí Alpský král. V pozadí vzdálené hory a modrá obloha/

ŽOFIE Nebesa! Co je to?

AUGUSTIN To je on!

MÁLINKA To je on!

ŽOFIE Kdo?

HABAKUK Popelář!

AUGUSTIN Alpský král!

MÁLINKA Alpský král!

LÍZINKA Pane bože, smiluj se nad námi!

/Zavře oči/

ASTRAGALUS Proč mě proklínáš?

AUGUSTIN /klekne si/ Jsi nadpřirozená bytost, tvou moc si neumíme vysvětlit a přesto je nesporná — zjevuje se zraku i srdci současně. A tys nám slíbil ochranu. A přece padl na tento dům hluboký, zármutek. Já se teď skoro bojím, že můžeš dát mé lásce štěstí jen skrze neštěstí jejího otce.

MÁLINKA /klečí/ Jestli víš, kde teď bloudí, zachraň ho, vznešený kníže hor!

ŽOFIE /klečí/ Slovy svých dětí nerozumním, ale jestliže se srdce mého muže od nás odvrátilo proto, že je spoutala tvá kouzelná moc, vrať mu svobodu. A my tě budeme navěky uctívat jako dobrodince.

LÍZA /klečí/ Vznešený Alpský králi! Já si netroufám pozvednout k tobě své oči — proč? to už vím — ale jsi-li galantní muž, zapůsobí na tebe i prosba hezké komorné.

HABAKUK /klečí/ Já taky prosím úplně příšerně, vaše kamenovaná výsostí.

ASTRAGALUS /vstane/

Já dobře vím, že máte jisté obavy stran mého díla. Co vám zatím přineslo?

Jen málo! Ale konec všechno

napraví,

vždyť umím předvídat, je to mé

řemeslo.

Chladné a křehké železo to

ohneš stěží,

teprve ve výhni se řádně rozpálí!

Tak také on ať ve své výhni

chvíli leží,

žíhaný nenávistí, vztekly sinaly,
než moje pravdy překonají jeho
bludy
a jeho myšlenkám zas vtisknou
správný tvar.
Pak s lidstvem uzavře mír, pak mu ve
všem všude
zasvěťí i své skutky: to je vzácný dar!
Nezapírám vám, dojde ke mnohému
zlému

zítra, až vyjde slunce: setkáte
se s ním.

Nicméně Alpský král je s vámi,

uvěřte mu,
budete šťastni dřív, než skončí den.

To vím.

/Opět si sedne. Objeví se znovu sklo zrcadla/

ŽOFIE Zvláštní zjevení — nepochopitelné. Přesto mě jaksi uklidnilo. Pojdte, půjdeme do pokoje, odkud je vidět na les. Třeba uvidíme, jak se vracejí poslové, které jsem poslala pátrat po mém muži. A musíte mi tady povědět, co víte o králi Alp.

/Žofie, Málinka a Augustin odejdou/

DEVATENÁCTÝ VÝSTUP Habakuk, Lízinka

HABAKUK No tohle! Co v tomhle domě člověk zažije! Zjevují se tu strašidla! Člověku z toho běhá mráz po zádech!
/Postaví se před Lízinku/

LÍZINKA Co byste rád, monsieur? Co na mě tak civíte?

HABAKUK /protáhlým tónem/ Chtěla jste mě dostat pod sekyru! Proto jsem s vámi domluvil jednou provždy! Neřeknu vám už nic, než —

LÍZINKA — že jste byl dva roky v Paříži. Už mě tím nudíte.

HABAKUK Oui, mademoiselle, a s tímto vědomím mohu jen pohrdat vaší sprostotou. /Odejde/

LÍZINKA /sama/ A já teď půjdu do milostpánova pokoje a v rozbitém zrcadle se přesvědčím, jestli je má krása neporušená. Pak smetu roztrhaná milostná psaníčka a přiložím ty pošlapané city hezky pomalu do kamen. Takoví jsou muži, jejich milostné přísahy, to jsou samé směnky na věčnost — na tomto světě je nevyplatí nikdo. Až se narodím podruhé, pak jenom jako muž. A ze svých nynějších vlastností nechci ani jedinou — kromě dobyvačnosti.

ARIETA

Já nebýt holka, pokojská,
dotáhla bych to dál!
Být chlap, tak sloužím u vojska
jako pan generál,
udatně, v plné parádě,
ale ne napořád!
Například při kanonádě
bych řekla: Čelem vzad!

Na fešné panny rozkáží
ovšem hnát útokem
hrdinsky, zkrátka s kuráží,
setninám, plukům, všem!
A pohledy se zablyští
ohnivě jako střely,
vyrazím směrem k bojišti
a zvolám: Buďme smělí!

Neustupujte, vojáci!
Čeká nás velká sláva!
Nepřítel už se obrací
a levé křídlo vzdává!

/Ukáže si na srdce/

A proto buďme nezdošní,
zisk se zdá slibný, kdoví,
snad kornet Amor uvolní
cestu i Hymenovi!

Pak sešikují setniny
se zpěvem za trubači,
netoužím sklízet vavříny,
mně jedna myrta stačí!

Taktické vlohy projevím
u jedné křepelinky
a vojsko rozpustím, co s ním?
Zůstanu u své žinky!

DVACÁTÝ VÝSTUP Proměna

Hluboký les. Vpravo v popředí uhlířská chatrč. Dveře, vedle nich okno, na střeše půdní okénko. Před chatrčí velký dub. Za ním křoví.

V pozadí malý vodopád. Je pozdě večer. Třeštil vyjde z chatrče se džbánem na vodu. Má na hlavě začouzenou uhlířovu noční čepičku a kulatý vesnický kloboúk, na sobě uhlířovu halenu.

TŘEŠTIL A máme to! — Jsem zrovna jako Timón Athénský, chybí mi už jenom jeho společník — osel. A jestli nejsem osel já sám teď, byl jsem jím určitě předtím. Byl jsem moc hodný k lidem, to je má největší chyba. To lidi nemají rádi. Někteří, když je potká takový dobrák, který jím prokázal spoustu dobrodiní, si nanejvýš řeknou: Och, to je dobrotisko, ten nikomu neublíží, ten je rád, když nikdo neublíží jemu. /*Lhostejně zdraví / Servus! Servus! Nechme ho na pokoji. Ale když potkají někoho, o kom vědí, že jim může škodit, pak do sebe strkají a upozorňují se: To je nebezpečný chlapík, před tím se mějme na pozoru. /*Ponížená hluboká poklona / — nížený služebník! — služebníček. Má úcta, klaním se hluboce. — Když ten si něco umíní, taky to dokáže. — A hned zase: služebníček. Och, z toho by člověk zešílel. Už ani ve vlastním domě si člověk není jist životem. Žena si na mě najala úkladného vraha. Slyšely jste to, vy nešťastné stromy v tomto ušlechtilém lese? Člověk vás odsoudil k dvojnásobné smrti — nejdřív vás sekyrou porazí a pak vás ještě spálí! Slyšely jste to? Má vlastní žena chce mou smrt! Copak ten les nemá ozvěnu? Já jediný vykřikuju, že**

chtěla spáchat tak hanebný čin? /*V listech to zašumí / Ha! Kdo se to tam pohnul? Jsi-li člověk, ukaž se, ať mohu do tvé tváře vmést všechny své nadávky. Ven — kdo je tam? Qui vive?*

BÝK /*pásl se za křovím a teď z něho natáhne krk k Třeštilovi a silně zařve / Ohn!*

/Býka vidíme jenom po hruď, zbytek kryje křoví /

TŘEŠTIL /*překvapen /* Takovou odpověď jsem nečekal.

/Utrhne větev ze stromu a býka zažene / Zmiz odtud! O takovou společnost nestojím!

JEDNADVACÁTÝ VÝSTUP Předešlý. Vy-
stoupí Astragalus.

ASTRAGALUS Lepší si nezasloužíš. Proč pronásleduješ syna mých stád?

TŘEŠTIL Nechť si pán dává pozor na své děti. Tohle je můj pozemek a nestrpím tu ani čtvernožce, ani dvounožce. Tak se klidte oba, otec i se synem.

ASTRAGALUS Myslíš si, že jsi tady pánem na vlastní půdě? Mýlíš se! Mně patří údolí, z něhož vyrůstají Alpy. Proto se tě ptám: kde bereš odvalu chrlit tu své kletby tak nestydatě, že visí na těchto listech jako jedovaté jíní? Jak se opovažuješ očerňovat svět, když sám, ty červe z kalu zrozený, před ním zalézáš do stinné náruče lesa, protože se bojíš papsků radostného života?

TŘEŠTIL Co je ti do toho? /*Stranou /* Ten chlap vypadá, jako by ho ulili ze železa. Vůbec mu neodpovím. Nebudu si ho všímat. /*Chce jít do chatrče /*

ASTRAGALUS /*zamíří na něj /* Stůj! Odpověz — nebo tě to bude stát život!

TŘEŠTIL To jsou mi nápady — střílet na člověka!

ASTRAGALUS Ty nejsi člověk.

TŘEŠTIL Ne? To je pro mne novinka!

ASTRAGALUS Z lidského společenství ses

vyřadil. Dokaž, že jsi člověk. Jsi družný jako člověk? Nejsi. Máš cit? Znáš jenom nenávisť. Máš rozum? Nejistil jsem ani stopu.

TŘEŠTIL Taková drzost!

ASTRAGALUS Tak řekni, co jsi zač! Když jednáš jako bezcitné a kruté zvíře a přitom vypadáš a mluvíš jako člověk?

TŘEŠTIL To se mu povedlo! To je logika! Chce jí dokázat, že jsem zvíře. A ještě k tomu zcela nového druhu!

ASTRAGALUS Co mi odpovíš?

TŘEŠTIL Však já bych mu už odpověděl — jen kdyby neměl pušku.

ASTRAGALUS Tak mluv! Jestli patříš do mého revíru, seznámíš se s mou kulkou!

TŘEŠTIL /*stranou /* Abych se mu teď zpovídal — a nejradyji bych ho zabil. /*Hlasitě /* Dej tu pušku pryč! Jsem člověk. A to lepší člověk, než si svět zaslouží.

ASTRAGALUS Proč ten svět tak nenávidíš?

TŘEŠTIL Hrál jsem s ním na slepou bábu, chtěl jsem polapit věrnost a vběhla mi do náruče zrada. A ta mi otevřela oči.

ASTRAGALUS Podle části soudíš na celek? Pak ovšem musíš utéci i z lesa, protože v něm rostou pokřivené stromy. Nesmíš žít na téhle půdě, protože rodí jedovaté býlí. Musíš pochybovat o tom, že je nebe modré, protože je často zahalují mraky!

TŘEŠTIL Co je mi platný celek, když mě každá jeho část rve na kusy? Ve vlastním domě si nejsem jist životem!

ASTRAGALUS Za to poděkuj své nedůvěřivosti. Ta tě oklamala.

TŘEŠTIL Vlastní žena mě nenávidí. Dítě přede mnou utíká, sluhové mě neposlouchají.

ASTRAGALUS Jen proto, že svým jednáním každého hluboce urážíš. Ty si zasloužíš tu nenávisť, kterou ti projevují.

TŘEŠTIL To není pravda. Já jsem — vtě-

lená dobrota. To lidi mi každou radost ztrpčují — a to není moje vina.

ASTRAGALUS Je. Tvoje a zase jenom tvoje. Ty totiž neznáš sám sebe.

TŘEŠTIL To není pravda. Jmenuju se Třeštil.

/Snáš se noc /

ASTRAGALUS A to je taky všechno, co o sobě víš. Ale že jsi zarputilec, vztekloun, nedůvěřivec až člověka z toho já má hnus, že tě umíněnost žene až k tomu nejubožejšímu vzteku — to nevíš, co? A všechny ty další špatné vlastnosti, ve kterých vidíš své přednosti, ty neznáš, co?

/Vyjde měsíc /

TŘEŠTIL Ale vím jedno: že jsi lhář. A že mi přisuzuješ spoustu chyb, které nemám.

ASTRAGALUS Máš jich daleko víc. Vsad se. Dokážu ti to, jestliže se svěříš mé moci a slíbíš mi, že se změníš.

TŘEŠTIL Udělal bych to dávno, kdybych měl důvod. A nesevěřím se nikomu! Jenom podvod vládne světem.

ASTRAGALUS Myslíš si, že svět byl stvořen jen proto, abys ho mohl poplivat? Že se lidstvo bude řídit tvými rozmazy? Že tobě musí vyhovovat všichni a ty nikomu? Zešílel jsi, zpupný červe?

TŘEŠTIL Hrome, do červů mi dlouho nadávat nebude, už mě to začíná hryzat. Já nepovolím, ty zbankrotělý filozofé! Jsem až moc dobrý — a ty moc špatný, než abych s tebou dál mluvil. Zmiz! Měsíc vychází a ty zapadni. A já se ve své chatrči napříště zabarikáduju a každého, kdo se přiblíží, zasypu kamením.

ASTRAGALUS Nechceš mi tedy rukoučá-
ním slíbit, že se polepšíš?

TŘEŠTIL Neslíbím nic — i kdyby mi voda sahala až po krk!

ASTRAGALUS Ne, rozumem se s tebou málo spraví,
pokusím se ti vyhnat mouchy
z hlavy

spíš svými kouzly, což ti přijde
draho!
Alpský král tasí zbraně pro tvé
blaho!
Z domečku zmizneš hned, už tě tu
hledá
minulost hrůzně mrtvolná
a bledá! —
Pán se chtěl bratřit s živly? Brzo
pozná,
jak tahle cháska dokáže být
hrozná!
Až ohnivý blesk navštíví tvou
střechnu,
ucítíš nejlíp vroucnost jeho dechu!
Ženušku libat nechceš, zato
vzdoušek?
Řev bouře bude další ze tvých
zkoušek,
pak můžeš nadávat, — což ti jde
lehce! —
že už tě matka země nosit nechce!
S vlnkami bys rád, zlolajníku,
zpíval?
Tak si tě chytne za krk vodní
příval!
Zradí tě oheň, země, vzduch
i voda!
Můj návrh znáš, buď se tvé srdce
poddá
skutečné lásce k lidem v dobré
víře,
anebo v lese zajdeš jako zvíře!

/Rychle odejde/

TŘEŠTIL /sám/ Strašný chlap! A stejně si
budu dělat, co budu chtít. Naschvál!
Ty mě dnes o spánek nepřipravíš! Do-
brou noc, kamaráde lese! A vy, duby,
spěte sladce, u snídaně se zase setká-
me!

*/Chce jít k domu. Když otevře dveře, sedí
na židli duch Viktorie. Je zahalena do
modrých závojů a působí strašidelně.
Má bledou tvář a celou její postavu ob-
klopuje nazelenalý přisvit. Mluví polo-
hlasem/*

DUCH VIKTORIE Kdepak ses toulal,
nevidíš, je dávno noc,
prostopášníku, anebo co vlastně jsi!
Marš! Bojím se tu sama, jestli

nepůjdeš,

vyrvu ti ty tvý pačesy!

TŘEŠTIL Kristepane! To je má první že-
na! No ovšem, je to ona. Chce mě ko-
mandovat ještě i z hrobu. Ta mě do do-
mu nepustí. Kdepak, ta má d'ábla v těle!
Kdyby aspoň bylo otevřené okno! /Za-
hřmí/ A začíná dokonce hřmít.

*/U okna se objeví duch Valpury a vy-
hlží ven/*

Kdo je zase támhle?

DUCH VALPURY Netvore! Falešníku! Už
víš, kdo to je?

Tvá ženuška! Ty prý máš novou
manželku!

Ne, ani ve hrobě mi nedá pokoje
má láska k tobě, nikdo mi tě

nenahradí!

Pojď, polibme se, mějme se zas rádi!

TŘEŠTIL /vyděšen/ Strašné! Hrůzná noc!
Nastrčila sem i tu druhou, žárlivou! Už
práchniví a pořád nechce žít beze mne.
Příšerná situace! Mrazí mě po celém tě-
le. /Blýská se/ Hrom bije, blesky šleha-
jí. Snad se dostanu dovnitř střechou. Od-
vahu, zkusím to! /Pokouší se vylézt na
střechnu, ale tam se objeví duch Emeren-
ciány. Třeštil se vyděsí/ A hrome! Tady
je ta třetí. Je stejně nevěrná hřbitovu, ja-
ko byla mně! /Chce dolů/

DUCH EMERENCIÁNY /chytí ho za ruku
a pevně ho drží/

Ty chceš pryč? Já tě nepustím!

Musíš se dívat se mnou na měsíček!

*/Měsíc se promění: objeví se hlava nad-
přirozené bytosti za bílým závojem/*

Proč zbledl? To je asi tím,
že pláče jako tvoje nová choť,
pojď, podívej se, pojď, jen pojď!

TŘEŠTIL Teď se na mě šklebí i ta čtvrtá.
Tenhle kvartet sestavili přímo v pekle!
Strachem se udusím! Ha! Pusťte mě!

DRUHÉ DĚJSTVÍ

PRVNÍ VÝSTUP Trůnní sál v Astragalově
ledovém paláci, zdobený vysokými slou-
py, které se stříbřitě lesknou. Vpředu vy-
soký pitoreskní trůn — má nepravidelné
tvary a působí, jako by byl vyroben z le-
du. Sedí na něm Astragalus jako Alpský
král. Na sobě má dlouhou, bledě mo-
drou, bíle vyšivanou řízu a široký řecký
plášť. Tvář mu zdobí bílý vous a hlavu
smaragdová koruna. Před ním klečí
v kruhu idealizovaně oblečení alpští du-
chové. Mají bílé krátké tuniky lemované
zelenými listy.

SBOR Ve velebném alpském tichu
mocně záříš na trůnu!

Ctnosti, hubitelky hříchů,
zdobí tvoji korunu!

ASTRAGALUS /povstane s těmito slovy/

I když mile, služebníci,
před mým trůnem zní váš hlas,
cizinci je třeba říci,
aby vstoupil, kvapí čas.

ALPANOR Může vejít okamžitě,
čeká jenom, smí-li dál,
a je do poslední nitě
oblečený, jak sis přál.

ASTRAGALUS Je vám pro smích? Může
být!

*/Dovnitř vnesou Třeštila. Má na sobě
světle hnědý cestovní plášť se stříbrnými
knoflíky, světle hnědé kamaše. Vlasy
má černé a čelo poněkud vyšší/*

ALPANOR Přichází pan škarohlíd!

VŠICHNI /se smějí/

TŘEŠTIL Je tu něco k smíchu?

ALPANOR Je!

Chceš-li vědět co,
tak dobrá!

Řekne-li se škarohlíd,
myslím na saň nebo obra,
ale že to může být
skřítek s tváří krutovládce?
Pak je těžké nezasmát se!

Přítelíčku, učíš tiše
konec těm svým hloupým hrám:
není nenávistník spíše
nenávisti hoden sám?

TŘEŠTIL Samozřejmě. Však ty mi pora-
díš, co mám dělat. /*Pro sebe / Ztracená
pakáz kouzelnická!*

ASTRAGALUS Uzavřel jsi se mnou sázku.
Slíbil jsi, že se změníš k lepšímu, pokud
uznáš scestnost svého dosavadního jed-
nání.

TŘEŠTIL Řekl jsem to v přítomnosti čtyř
svědků: ohně, vody, vzduchu a země.
Ale teď mě musíš buď přesvědčit, nebo
nechat na pokoji v mém lese.

ASTRAGALUS Dobrá, poslouchej. Chci,
abys mohl sám sebe vidět v jakémsi zr-
cadle duše. Proto vyjmu tvého ducha
z tvého těla a přesadím ho do jiné těles-
né schránky.

TŘEŠTIL Má to znamenat, že přeleješ
mou duši z jedné láhve do druhé? Kde-
pak, na to neskočím! Vím já, jakou lo-
trovinu při tom provedeš? Při téhle ope-
raci musím být! Můj duch by se mohl
vypařit nebo vyměnit. Ne ne, já nevěřím
už nikomu!

ASTRAGALUS Nic takového se nestane.
Přisahám ti při ledové koruně Chim-
borasa. Své myšlenky, vůli, své činy
a city uvidíš na tom druhém jako v zr-
cadle.

TŘEŠTIL A co bude se mnou? Budu se
potloukat jako tělo bez duše? Nebo mi
půjčíš nějakou jinou?

ASTRAGALUS Budeš vystupovat jako
bratr své ženy.

TŘEŠTIL Takové příbuzenství by mi ne-
napadlo ani ve snu.

ASTRAGALUS Ale zachováš si svůj vlastní
rozum.

TŘEŠTIL Takže budu vypadat jako svůj
vlastní švagr a myslet si můžu, co chci?

ASTRAGALUS Přesně. Tak se přesvědčíš,
co si o tobě myslí tvá žena, tvá dcera
a malíř, kterého tolik nenávidíš. Musíš

ovšem v nejvyšší možné míře vstoupit
i do svého nového portrétu, musíš se
v něm poznat co nejpřesněji. Proto tvůj
budoucí osud závisí plně na svobodném
jednání tohoto dvojníka. Nic z toho, co
tvůj dvojník podnikne ve tvém domě ve
tvůj prospěch či neprospěch, se už ne-
změní ani tehdy, až zmizí.

TŘEŠTIL A co když ho napadne prodat
můj dům? To budu bydlet na ulici? Na
to nepřistoupím.

ASTRAGALUS I tvůj život bude nerozluč-
ně spojen s jeho životem. Pokud zemře
v té době on, zemřeš spolu s ním. A jest-
liže se náhodě zachce, aby onemocněl,
onemocníš spolu s ním.

TŘEŠTIL Dva lidé a jenom jeden život.
Teď už začíná šetřit i příroda! Smrt to
bude mít pohodlné, bude kosit hned
v párech! No dobrá, uvidíme, co doká-
žeš tím svým kejklářstvím. Spust' to! Je
to pěkně zašmodrchaná záležitost, ne-
skončí ani za sto let. A co teď? Mám
ještě svou duši, nebo už ji má ten druhý?
Jsem už svým švagrem, nebo jsem ještě
švagr svého švagra?

ASTRAGALUS Všichni tě budou považo-
vat za bratra tvé ženy. Proto jsem ti dal
jeho podobu. — Alpští duchové, vy ho
teď dopravíte na úpatí hory. Najdete
tam povoz s rychlými koly, u něho dva
zapřažené mezky pokryté prachem, ja-
ko by se právě vrátili z daleké cesty do
země vlašských veder. Dopravíte ho co
nejrychleji na jeho zámek. Tam bude
usvědčen ze své zpupnosti, zahanben
a potrestán.

TŘEŠTIL No dobrá, ještě jednou tedy
vstoupím do toho příbytku veškeré pro-
radnosti. Jdu a odevzdávám ti svého du-
cha. Jsem přesvědčen, že má tak málo
chyb, jako je na Dunaji zaoceánských
parníků, jako je žaludů na třešních
a plavých vlasů v tvém šedivém vousu.
/Odejde spolu s duchy, zůstane jen Al-
panor!

ASTRAGALUS Je paličatý. A to mi dává
naději na úspěch. Jakmile pozná sám se-
be, zmocní se ho touha polepšit se se
stejnou prudkostí, s jakou se nyní jeho
vznícená fantazie dává unášet přeludem
nenávisti! Alpanore! Zadržel jsi včas
bratra jeho ženy? Rozhodně nesmí do-
razit do zámku toho nelidy už dnes rá-
no!

ALPANOR Právě se to děje. Duch Linarius
drží jeho koně za uzdu. A pana bratra
uvězní uprostřed pustých skal na tak
dlouho, dokud mu, velký králi Alp, ne-
dovolíš přijet.

ASTRAGALUS Zdánlivě se v něj za
okamžik změním.

/Vezme na sebe Třeštilovu podobu v je-
ho původním oblečení!

Lest skončí doufám jeho polepšením!
Jako hrot hromosvodu, který svítí
na palácích a svádí hromobití
do země, tak mu svedu záplavu
všech blesků nenávisti na hlavu!
Až z mračen živel bouřlivý a žhavý
zmizí a žár se žárem zase stráví,
pak z popele se jako Fénix vzbudí
k životu nová láska v jeho hrudi!

/Odejde!

DRUHÝ VÝSTUP Proměna

*Divoká skalnatá krajina. V pozadí
vpravo ční vysoké skalisko, které zabírá
dvě třetiny jeviště a končí strmým sva-
hem. Na skalisku krytý cestovní kočár
se dvěma bělouši. Koně stojí na samém
srázu. Na podsedním koni sedí duch Li-
narius, oblečený jako postilión. V kočá-
ře pan Stríbrtý, oblečený jako pan Tře-
štil na začátku druhého dějství. Hrozí
postiliónovi holi a křičí.*

STRÍBRITÝ Stát! Stát! Co to vyvádíš, dare-
báku, vždyť mě zabiješ! Kam mě to ve-
zeš?

LINARIUS Jenom klid, pane, hned jsme
u cíle.

STRÍBRITÝ To snad není možné! Ten
chlap je opilý jako dělo! Nejspíš si my-
slí, že tam dole najde vinný sklep. Já tě
zabiju, ty lotře! Co to děláš s těmi zatra-
cenými bělouši?

LINARIUS Koně jsem vypřáh.

STRÍBRITÝ Kdo ti to dovolil, drzoune?!
Vždyť se zřítíme!

LINARIUS Proč bych to riskoval? Spro-
pitné nestálo stejně za nic. Sbohem, pa-
ne!

STRÍBRITÝ Kam jdeš?

LINARIUS Projedu se vzduchem! /*Koně
dostanou křídla. Linarius se s nimi
vznese do poloviční výše jeviště. Kočár
se ani nehne, zároveň se utrhne zadní
část skaliska, zůstane jen ta část, na níž
stojí kočár! Ty zatím zůstaneš tady
a nadýcháš se čerstvého vzduchu. Až
přijde čas, zase koně zapřáhnu. A pak
bych rád viděl pořádné spropitné. Zatím
se tu měj hezky a dobře se bav! Juchej!
Tahle stanice se jmenuje U Alpského
krále. Hyjé, bělouši, ať mi neklopýtnete
o nějakou skálu! Žijte blaze, pane cestu-
jící, zůstávejte tu ve zdraví! /Zatroubí
na poštovní trubku a odletí!*

STRÍBRITÝ To jsou mi kouzla! Ten chlap
si tu poletuje jako netopýr! Leť si k čer-
tu, havrane! Já tvoje koně nepotřebuju.
/Chce vystoupit z kočáru / Hrom do to-
ho, co je to? Já nemůžu ven! Ten kočár
visí ve vzduchu. To abych tu snad ze-
mřel hlady. Hej, chlape, vrať se! Slyšíš!
Nikde nic — ani dobytek se tu nepase.
Široko daleko není jediná živá duše —
jsem tu úplně sám! /Křičí! Copak mě
vůbec nikdo neslyší?

OZVĚNA Neslyší — neslyší — neslyší —
STRÍBRITÝ /vztekle dupe! Já se vzteky
zalknu.

/Skála, na níž stojí kočár, se otevře —
v jeskyni se k sobě choulí spousta ma-
lých duchů, všichni se škodolibě chech-
tají. Duchové se šelmovsky smějí i z křo-
ví, kterým je skála obrostlá!

ALPŠTÍ DUCHOVÉ Hahahaha!
STŘÍBRITÝ /mává kolem sebe holí/ Sebranko jedna! Verbeži neviditelná, jen pojdte blíž, umlátím vás! Jsem to v pěkné kaši!
/Opět smích a rychle padá opona, která představuje pokoj v Třeštilově domě/

TŘETÍ VÝSTUP Na jeviště se vřítí několik slouzcích. Ze strany přichází Žofie.

ŽOFIE Cože? Přijel můj bratr? Kde je?
SLOUŽÍCÍ Už jde po schodech. Tady je.
ŽOFIE Dojděte pro pana Trnce a pro mou dceru. Zavazadla odnese do zeleného pokoje.

ČTVRTÝ VÝSTUP Předešlí. Třeštil se vřítí dovnitř.

ŽOFIE /padne mu kolem krku/ Bratře! Bratříčku!
/Spočine na jeho hrudi/

TŘEŠTIL /pro sebe/ Hrůza! Ta zmije mě objímá! Opravdu mě nepoznala. Ovládej se, Třeštile. /Laskavě/ Konečně tě zase vidím, drahá sestro. /Stranou/ Nemůžu se na ni ani podívat! /Opět laskavě/ Jak se ti daří, sestřičko?

ŽOFIE Ani se raděj neptej, bratře. Špatně, moc špatně.

TŘEŠTIL /stranou/ Opravdu? Dobře ti tak!

ŽOFIE Co říkáš, bratře?

TŘEŠTIL Že je mi to líto — ani nevíš jak. Víš totiž všechno, sestro, tvůj muž je ohava.

ŽOFIE Ne, bratře, křivdiš mu. Je jenom nešťastný.

TŘEŠTIL /stranou/ Zmije!

ŽOFIE Neumíš si představit, jak jsem se na tebe těšila. Co všechno ti musím povědět.

TŘEŠTIL Jenom povídej, sestřičko. /Stra-

nou/ Teď se dovím věci! Tak spustě.

ŽOFIE Musíš si odpočinout po cestě. Jsi unavený.

TŘEŠTIL Unavené mám jenom nohy, ušine.

ŽOFIE Tak se posaď, bratře. /Nabídne mu židli/

TŘEŠTIL Děkuju. /Posadí se/ Prekérní situace!

ŽOFIE Málinka a její nastávající přijdou hned.

TŘEŠTIL /prudce/ Cože? /Vzpamatuje se a s laskavým úsměvem řekne/ Bude mi ctí!

ŽOFIE Co je s tebou, bratře? Jsi tak divný?

TŘEŠTIL To víš. Cesta, přivítání, nějak mě to prostě zmohlo.

ŽOFIE Děkuju ti. Mám bratra, že mi ho každý musí závidět.

TŘEŠTIL /stranou/ Taky si myslím!

ŽOFIE Neviděli jsme se celých pět let. Ale proč jsem nešťastná, víš z mých dopisů.

TŘEŠTIL Víš. Nenávidíš svého muže.

ŽOFIE Jak jsi na to přišel? Těžko bys hledal ženu, která by svého muže milovala víc, než já toho svého.

TŘEŠTIL Opravdu? /Stranou/ To jsou mi věci!

ŽOFIE Musel bys mít hodně trpělivosti, abys dokázal sledovat, s jakou já snáším jeho nálady, jak laskavě s ním jedním.

TŘEŠTIL To bych tedy opravdu rád viděl. /Stranou/ Lže jako když tiskne! Hlava mi jde z toho kolem!

ŽOFIE A přesto je to s ním stále horší — nenávidí kdekoho!

TŘEŠTIL Ale proč? Musí mít nějaký důvod!

ŽOFIE Důvod? Ale kdež! Je to blázen. Vůbec nerozumí lidem.

TŘEŠTIL /stranou/ Pěkně děkuju!

ŽOFIE Přes to všechno ho mám ráda —

TŘEŠTIL Toho blázna! Bláznovská láska! /Stranou/ Čert aby všechno vzal!

ŽOFIE A navíc umírám strachy — od věrejška o něm nevíme!

TŘEŠTIL Tak? A kdepak je?

ŽOFIE V návalu zuřivosti roztrískal všechnen nábytek. Namluvil si, že ho chce jeden sluha zabít, a v pomatení utekl z domu.

TŘEŠTIL No, však on se vrátí.

ŽOFIE Ne, nevrátí se. Když ten si něco vezme do hlavy, je jako beran.

TŘEŠTIL /stranou/ Zná mě dokonale. /Nahlas/ Ale jak na to přišel, že ho chtějí zabít?

ŽOFIE Jak? V tom je právě celá ta nesmyslnost. Poručila jsem jednomu přihlouplému sluhovi, aby na zahradě vydloubl čekanku. Vzal si na to nůž a to vyvolalo v mém nešťastném muži přesvědčení, že ho chce zavraždit.

TŘEŠTIL Chtěl vydloubnout čekanku?

ŽOFIE Ano!

TŘEŠTIL /stranou/ To snad není možné! Nebo jsem ten nejhoupější člověk, jakého kdy země nosila? /Ponořen do svých myšlenek/ Chtěl vydloubnout čekanku?

ŽOFIE Proč tě to tak vzrušuje?

TŘEŠTIL /lhostejně/ Vzpomněl jsem si na kávu, kterou jsem si dal v posledním hostinci. Taky byla cítit čekankou.

ŽOFIE Co si mám počít, bratře?

TŘEŠTIL Nestarat se o něho, blázna!

ŽOFIE To přece nemyslíš vážně? Je to můj muž! Nikdy ho neopustím!

TŘEŠTIL /rychle/ Opravdu?

ŽOFIE Samozřejmě!

TŘEŠTIL /bezděčně potěšen, stranou/ Přece jenom není úplně špatná. /Zase jinak/ Ale špatná je!

ŽOFIE Bratře! /Padne mu na prsa/ Co kdyby si něco udělal? /Pláče/ Má vina by to nebyla, ale nepřežila bych to!

TŘEŠTIL Ta žena mě umoří! Potím se z toho na celém těle. A pláče doopravdy, mám už mokrou celou košili. Ale stejně jí nevěřím, ženské jsou schopné

všeho. /Hlasitě/ Jenom klid, sestro. Někdokdo jde.

PÁTÝ VÝSTUP Předešlí, Augustin, Málinka

MÁLINKA Strýček prý už přijel? /Uvidí ho/ Strýčku! Ani nevíš, jak strašně jsme se na tebe těšili!

TŘEŠTIL Je zrovna tak falešná jako má žena.

MÁLINKA Augustine, pojd' sem!

TŘEŠTIL /lekne se/ Kdo?

AUGUSTIN /předstoupí/ Dobrý den. /Chce jít k němu/

TŘEŠTIL /ustoupí/ Panebože, proč se musím dívat na tohoto člověka?

ŽOFIE Co je s tebou, bratře?

MÁLINKA Strýčku!

TŘEŠTIL /stranou/ Jenom se ovládnout! Musím přijít všemu na kloub! /Hlasitě, nuceně/ Promiňte, pane. Zdravím vás.

AUGUSTIN Nic se nestalo, pane. /Přistoupí blíž/

TŘEŠTIL /zase vyletí/ Vyloučeno! — Ani krok dál! /Stranou/ Svůdce jeden! Nejraděj bych mu zakroutil krk!

AUGUSTIN Já nechápu —

MÁLINKA Strýčku!

ŽOFIE Bratře!

TŘEŠTIL /vzpamatuje se/ Promiňte, ale strašně se podobáte —

AUGUSTIN Komu?

TŘEŠTIL Jednomu — jednomu darebákoví —

AUGUSTIN Cože?

TŘEŠTIL Co mě okradl.

ŽOFIE Bratře!

AUGUSTIN /se směje/ To snad ne, pane Strýbrtitý —

MÁLINKA Augustin ukradl jenom moje srdce, strýčku.

TŘEŠTIL /prudce/ No právě! — /Ovládne se/ — A do toho mi nic není. /Velmi laskavě/ Přece byste mě nebrali vážně! Já

jenom žertoval. /Pro sebe/ Přetvářko, stůj při mně! /Hlasitě/ Konečně jsme všichni zase pospolu, milé děti. /Zlostně se směje/ Je to radostný den. /Pro sebe/ Vyletěl bych stropem!

ZOFIE Necháme tě teď o samotě, bratře. Odpočiň si chvíli. Bylo toho na tebe moc. V pokoji máš připravenou postel. Lehni si. A my zatím s dvojnásobným úsilím budeme pátrat po mém muži. Nebudu klidná, dokud nezjistím, co s ním je. /Odejde/

TŘEŠTIL Rozumí tomu někdo? Já ne!

AUGUSTIN Pane Stříbřítý, já vím, že máte na pana Třeštila velký vliv.

TŘEŠTIL Máte pravdu. Jestli s ním nezmůžu něco já, pak už nikdo.

AUGUSTIN Jistě mi tedy neodmítnete pomoc.

TŘEŠTIL Vám? Hahaha. Doufejme, doufejme!

AUGUSTIN Až se Málinčin otec vrátí domů a vám se podaří trochu zmírnit jeho nedůtklivost, nezapomeňte prosím na mne! Ujistěte ho, že nenajde na světě druhého, kdo by na jeho půvabné dceři lpěl s tak neochvějnou věrností, a kdo by k jejímu čestnému, ale nešťastnému otci cítil takovou vděčnost jako Augustin Trnec, kterého tak nespravedlivě pronásleduje. /Ukloní se a odejde/

MÁLINKA /pláče/ Strýčku, až budete mluvit s tatínkem — mně to bohužel nedovolí — řekněte mu, že své Málince strašně ublížil. Že ho na světě nikdo nemiluje víc než jeho dcera, ale že jí pukne srdce, jestli se bude muset vzdát svého Augustina. /Usedavě pláče/

TŘEŠTIL /zmocní se ho otcovský cit, prudce sevře Málunku do náruče/ Přece jen jsi moje dítě! I když já nejsem teď tvůj otec. /Vezme ji za hlavu/ Už je to tak, nedá se to zapřít. Musím tě políbit, Málinko.

MÁLINKA Strýčku!

TŘEŠTIL Poslyš, opravdu máš svého otce tak ráda?

MÁLINKA Ukrutně, strýčku!

TŘEŠTIL A nelžeš?

MÁLINKA Jako že je Bůh nade mnou!

TŘEŠTIL /radostně/ To je od tebe hezké. A mě to těší. /Položí si její hlavu na prsa/ Má mě ráda. Přece jen žije na světě někdo, kdo mě má rád. Ale teď musíš jít! Pro všechno na světě tě prosím, odejdi!

MÁLINKA Vy mě vyháníte, strýčku?

TŘEŠTIL Ne, nevyháním tě. Nejraději bych tě ještě jednou políbil. Ale odejdi, abych se nemusel stydět sám před sebou. Jdi.

MÁLINKA Hezky si odpočiňte, strýčku. /Odejde/

TŘEŠTIL /sám/ Taková ostuda! Nenařadím lidi a začnu se tady hubičkovat, že to konce nebere. Ale byl to můj jediný radostný okamžik za posledních pět let. Co je to se mnou? Nejsem opilý? Ne, není to možné. Kdyby to měla být pravda, co ti lidi tady napovídali, byli by to učinění andělé. Je to podvod, něco za tím vězí. Hrají to na mě. Má žena je zmijs! Nač potřebuje čekanku, když se u nás spotřebuje tolik kávy? Ale dceru mám hodnou. Na tu už nedám dopustit. Ale ani jí a tomu jejímu nevěřím, naštu dovali si to. Stejně by brzy nevěděli, jak dál. Ha, támhle jde Habakuk, ten bandita. Ten mi řekne, jak to bylo.

ŠESTÝ VÝSTUP *Předešlí, Habakuk*

TŘEŠTIL Hej, Habakuku!

HABAKUK Cože? Milostpán ví, jak se jmenuju? Vždyť mě v životě neviděl?

TŘEŠTIL No, zřejmě jsem vás už někdy viděl.

HABAKUK Zřejmě. Já byl totiž dva roky v Paříži. Vaše milost si přeje?

TŘEŠTIL Jo! Co jsem to chtěl. /Stranou/

Ani tomu chlapovi nevěřím. /Nahlas/ Nemáš u sebe nůž?

HABAKUK Ne, nemám. Ale hned nějaký přinesu. /Chce odejít/

TŘEŠTIL Ani nápad! Já žádný nepotřebuju. Chtěl jsem si jenom něco uříznout. /Pro sebe/ Aby tak nějaký opravdu přinesl!

HABAKUK To je zvláštní, normálně nosím vždycky nůž u sebe —

TŘEŠTIL /pro sebe/ Prozradil se! Je to prohnáný vrahoun. /Hlasitě/ Rád bych, kdybys mi šel trochu na ruku, příteli. Dostaneš za to krásný dar. Víš, že jsem bratr tvé paní.

HABAKUK Jo, už jsem doma, milostpane!

TŘEŠTIL /pro sebe/ To kouzlo působí dokonale! /Hlasitě/ Pověz mi, jak jedná můj švagr se svou ženou?

HABAKUK Hanebně, milostpane.

TŘEŠTIL Cože?

HABAKUK Je to bezcitný člověk, myslí si, že lidi jsou na světě jen proto, aby po nich mohl šlapat.

TŘEŠTIL /pro sebe/ Od toho se člověk aspoň doví pravdu. Říká, co si myslí. /Hlasitě/ Slyšel jsem, že to s ním není k vydržení. Takže ho ani má sestra nesnáší, co?

HABAKUK Ale, milostpane, ta si kvůli němu div oči nevypláče. Nestačím ji utěšovat.

TŘEŠTIL Chtěla ho prý dokonce zavraždit?

HABAKUK Tak to ani neříkejte, milostpane! Přece byste nebyl tak pošetilý, abyste tomu věřil.

TŘEŠTIL A tys na něj šel tuším s nožem?

HABAKUK Já? To mě tedy podržte! Já omdlívám, když vidím podřezávat slepici. Byl v letním pokoji, nikdo si tam netroufl, a kuchařka potřebovala čekanku. A tak mi paní nařídila, abych ji vydloubl.

TŘEŠTIL /stranou/ Zase ta čekanka! Nakonec to bude ještě pravda.

HABAKUK Ale on nikoho nepustí ke slovu, satanáš!

TŘEŠTIL /pro sebe/ Je to drzoun! Poblouvá mě! /Hlasitě/ Poslyš, je tvůj pán chytrý člověk?

HABAKUK /odmítavě/ Cha! /Důvěrně/ Jsme tady mezi čtyřma očima — tak abych byl upřímný, nemá tady — v domečku — všech pět pohromadě. /Ukáže na hlavu/

TŘEŠTIL /stranou/ A tohle musím snášet! /Dá mu peníze/ Tady máš, příteli, řekls mi užitečné věci, jsem s tebou spokojen, ale už jdi.

HABAKUK Ruku líbám. /Pro sebe/ Tenhle zřejmě rád slyší, když na toho druhého nadávám. Asi ho nesnáší. Zkusím nadávat ještě víc, třeba mi něco přidá. /Hlasitě/ Víte, milostpane, já byl dva roky v Paříži, ale tak odporného chlapa jsem ještě nepotkal. Všichni mu uhýbají z cesty, ale ani to nepomáhá. Ten nedostane rozum nikdy. Já tedy medicíně nerozumím, ale myslím si, kdyby ho jednou pořádně vymáchali ve vodě, že by se musela změnit celá jeho nátura.

TŘEŠTIL Teď už koukej zmizet. Okamžitě ven! Takhle vypadá vděčnost! Jak to mluvíš o svém pánovi? Zmiz, nebo ti zpřerážím všechny kosti! /Hledá hůl/

HABAKUK Pro pánajána, teď začíná už i on! /Na odchodu/ Tomu ještě jednou něco řeknu. Je to strašná rodina. To jsem si dal! /Brumlá a odchází/

TŘEŠTIL /sám/ To člověk kouká, mezi jakými lidmi žije. O mé ženě nemluví nejhůř. Patrně si netroufá — považuje mě za jejího bratra. Ale na vraha nevyvádá, je na to moc hloupý. Myslel jsem, že je mazanější. Nejspíš půjde přece jen o tu čekanku. Co musí člověk všechno překousnout, aby dokázal s těmi lidmi mluvit. Ale když už jsem se do toho dal, musím ten pokus dovést do konce. A taky se zásadně nevzdávám — pokud nemusím, jako dnes v lese.

SEDMÝ VÝSTUP *Předešlý, Lízinka*

- LÍZINKA Milostpaní se dává ptát, jestli si milostpán nepřeje šálek kávy.
- TŘEŠTIL Ne, děkuji. /*Pro sebe*/ Tu si taky vezmu na paškál. /*Hlasitě*/ Co dělá má sestra?
- LÍZINKA Je náramně smutná.
- TŘEŠTIL Proč?
- LÍZINKA Kvůli našemu milostpánovi.
- TŘEŠTIL Kvůli mně?
- LÍZINKA Ale ne, kvůli vám ne.
- TŘEŠTIL /*vzpamatuje se*/ Ach tak. /*Pro sebe*/ Taky mě nepoznala. /*Hlasitě*/ A co dělá má neteř?
- LÍZINKA Mluví se svým ženichem.
- TŘEŠTIL /*pro sebe*/ Hrom a peklo! /*Vzpamatuje se. Nahlas*/ Jaký je to člověk?
- LÍZINKA Moc milý.
- TŘEŠTIL Cože? Snad se nedvoří i vám?
- LÍZINKA No, to by byl ten pravý! Ten si k jiné netroufne ani oči pozvednout. Z toho bude pane manžilek! Nedal mi ještě ani halíř určitě jenom proto, aby se nemusel dotknout mé ruky. On a má slečna, ti se hledali, až se našli. A to, že jim milostpán nechce dát svolení, volá až do nebe!
- TŘEŠTIL /*rychle*/ Dobře dělá, když odmítá. Ten mládenec si ho vůbec neváží.
- LÍZINKA Kristáčka! Váží si ho! A jak! Odepusťte, milostpane, že se dotknu vašeho pana švagra, ale váží si ho mnohem víc, než si zaslouží.
- TŘEŠTIL /*pro sebe*/ Všichni se spikli proti mně! Trpělivosti, neopouštěj mě! /*Hlasitě*/ Odměním se ti, ale musíš mi v největší rychlosti vypočítat všechny špatné vlastnosti svého pána.
- LÍZINKA V největší rychlosti? To není možné, pane.
- TŘEŠTIL Proč?
- LÍZINKA Proč! Kdybych teď začala, nebudu s tím hotova ani do rána.
- TŘEŠTIL Kde se ve mně bere ta trpě-

livost, že to všechno dokážu poslouchat.

- LÍZINKA Řeknu vám jenom jedno: každého přímo nenávidí. Já nepochopím, jak někdo, kdo má takový majetek, tak hodnou ženu, tak vzornou dceru a tak hezkou komornou, může být takový nelida.

PÍSEŇ

Krásné, milé živobyti,
na světě je člověk rád!
Jenom zlostník se ho štítí,
chce své štěstí pošlapat.
Neví, že je láska tmelem,
aby svět byl, jak má být,
ten svět, jehož nepřítelem
je jen hlupák škarohlíd!

S dobrou myslí je nám blaze,
dýchá se nám vskutku snáz,
láska hřeje navzdor snaze
žít jen pro zlost, šířit mráz!
I když vrhá do všech stran
hvězda veselost svůj třpyt,
v temném lese dřepí sám,
nelida, ten škarohlíd.

Nevidíš jak slunce z nebe
zlatí svými zářemi
vlídně, mile nejen tebe,
ale všechno na zemi!
Svět je světem dobrých lidí,
láska, to je krásný cit,
víme, kdo svět nenávidí,
nelida, ten škarohlíd!

/Odejde/

- TŘEŠTIL Strašné! Musím poslouchat i takové písničky. Urážky podle not a já nesmím udávat takt. A jako refrén pořád jedno a totéž slovo! Kdo to jde?

OSMÝ VÝSTUP *Předešlý, Žofie, Lízinka*

- ŽOFIE /*vřtí se dovnitř*/ Bratře, on jde!
- TŘEŠTIL Kdo jde?

LÍZINKA Milostpán.

ŽOFIE Můj muž!

- TŘEŠTIL Já jdu! /*Nadšeně se udeří do prsou*/ Konečně. Co je svět světem, nikdo ještě nebyl zvědavý sám na sebe tak, jako já, teď.

ASTRAGALUS /*křičí ještě za dveřmi*/ Nikoho nechci vidět!

- TŘEŠTIL To je můj hlas! Už se slyším! /*Ustoupí dozadu*/

DEVÁTÝ VÝSTUP *Předešlý, Vstupuje Astragalus.*

ASTRAGALUS /*uvidí Žofii, uskočí a křičí*/ Ha! /*Chce zpátky*/

TŘEŠTIL Jsem to já! K nerozeznání!

ŽOFIE /*zadrží Astragala*/ Zůstaň tady, drahý muži. Jsme šťastní, že jsi zase mezi námi.

ASTRAGALUS /*vytrhne se*/ Nedotýkej se mě! Buďto půjdeš ty, nebo já.

ŽOFIE /*se seběpřemáháním*/ Jenom zůstaň, půjdu já. /*Astragalus vejde, tváří se pohoršeně, zastaví se se zkříženýma rukama a divoce se rozhlíží, aniž si všimne Třeštila*/

TŘEŠTIL /*důkladně si ho prohlíží s obrovským údivem, pak řekne přesvědčen*/ Jsem to já — nejsem sice zrovna v nejlepší náladě, ale to je v pořádku.

ASTRAGALUS /*Lízince*/ A co tu chceš ty?

LÍZINKA Zeptat se, jestli milostpán nic neporoučí.

TŘEŠTIL Všichni se mě bojí — to je nádhery!

ASTRAGALUS Kde je inkoust?

LÍZINKA Táhle. /*Ukáže na stůl*/

ASTRAGALUS A brka?

LÍZINKA /*bojácně*/ Nemám.

TŘEŠTIL Husa a nemá brka!

ASTRAGALUS Tak jich pár přines! Slyšelas? A hoď sebou, ty hade, bazilišku, krokodýle, anakondo!

TŘEŠTIL V přírodopise se vyznám — všechna čest.

LÍZINKA Hned to bude, milostpane. /*Odechází*/ Čert nám ho byl tady dlužen! Mě tu hned tak neuvidí. /*Odejde*/

TŘEŠTIL Ta mete! Já nevím, ale náramně se sám sobě líbím. Jsem, pravda, trochu prchlivý, ale —

ASTRAGALUS /*rozhodně*/ Tak. A teď se píšu testament!

TŘEŠTIL /*pro sebe*/ Testament. To tak ještě! Musím mu to okamžitě překazít. /*Hlasitě*/ Pozdrav pámbu, milý švagře. Právě jsem dorazil.

ASTRAGALUS Kdo je to?

TŘEŠTIL /*nadšeně*/ Zvláštní pohled — dívat se sám na sebe.

ASTRAGALUS /*rychle*/ Co tu chcete? Proč jste nenapsal? Nesete mi úroky? Jak to vypadá s mým majetkem?

TŘEŠTIL /*pro sebe*/ To bych taky rád věděl.

ASTRAGALUS Ten benátský obchod prý na tom není zrovna dobře. Už se položil?

TŘEŠTIL /*zděšeně*/ Položil? Proboha! — /*Stranou*/ Až mě zamrazilo!

ASTRAGALUS Nedostal jsem ani groš úroků.

TŘEŠTIL Já taky ne.

ASTRAGALUS Vždycky jste mi je posílal vy! Větrím nějaký podvod!

TŘEŠTIL Dovolte, abych vám —

ASTRAGALUS Nic nedovolím — znám lidi, jsou falešní jako kočky!

TŘEŠTIL Já —

ASTRAGALUS /*zuřivě*/ Mlčet!

TŘEŠTIL Kdyby aspoň tak neřval! Zaléhají mi z toho uši.

DESÁTÝ VÝSTUP *Předešlý, Habakuk s brky*

HABAKUK /*třeše se*/ Tady jsou ta brka, milostpane.

ASTRAGALUS /*vyděsí se*/ Ha! Ten vrah si

- troufá přijít mi na oči! /*Chrání se židli!*
Dál ode mě! Bandito!
- TŘEŠTIL Tohle tedy přehání — Kdopak by se bál osla?
- HABAKUK Milostpaní se ptá, jestli už smí přijít.
- ASTRAGALUS Ne!
- HABAKUK Když ona tak strašně pláče.
- ASTRAGALUS Tak ať pláče krásně, hahaha, nebo se začnu smát.
- HABAKUK Ale co když onemocní?
- ASTRAGALUS Aby ji pakostnice sklátila! Do nemocnice s ní!
- HABAKUK Opusťte, milostpane, ale co je moc, to je moc. Já byl dva roky v Paříži, ale —
- ASTRAGALUS /*přeruší ho!* Jestli ještě jednou vyslovíš v mém domě tu nesnesitelnou větu, tak — tady máš svou mzdu předem! /*Hodí mu pod nohy váček s penězi a zasáhne jím Třeštila do holeně!*
- TŘEŠTIL /*nadskočí!* Dávejte pozor, k sakru. To jsou mi nějak tvrdé toлары!
- ASTRAGALUS Poranil jsem vás?
- TŘEŠTIL Zdá se mi, že mám v noze díru.
- ASTRAGALUS Dobře vám tak. /*Habakukovi!* Jestli to řekneš ještě jednou, v tu ránu letíš! I kdybych u toho nebyl. Ty peníze si vem!
- TŘEŠTIL Báječné! Úplně jako já! /*Habakukovi!* Aport! Bude to?
- HABAKUK Za tuto cenu na to nemohu přistoupit, milostpane. Má jediná pýcha je, že jsem byl dva roky —
- ASTRAGALUS /*chytí ho za krk!* Já tě uškrtím, jestli řekneš ještě jedinou slabiku —
- HABAKUK Pomoc! Pomoc!
- TŘEŠTIL /*skočí mezi ně!* Pane švagře! V životě bych si —
- ASTRAGALUS /*stále ještě drží Habakuka pod krkem!* Kdes byl dva roky? Byl jsi v Paříži?
- HABAKUK /*ustraseně křičí!* Ne! Ve Štokravě!

- ASTRAGALUS Tak jdi do háje! /*Vystrčí ho ze dveří!*
- TŘEŠTIL Vidím, že se přece jenom chová dost odporně. Jestli to půjde takhle dál, nevyjdu sám se sebou. Abych nezapomněl. Musím schovat peníze. Je to vlastně výhodné, že máme společnou pokladnu. Když jeden začne vyhazovat, druhý peníze shrábne. Horší je, že to, co se stane jemu, se nutně stane i mně. Jak dlouho bude trčet tam venku? Je uhřátý. Ještě se nastydne a dostaneme koliku! /*Vejde Astragalus!*
- ASTRAGALUS Nenechali mě v lese na pokoji. Teď nebudou mít oni klid ode mě! Je to banda zlomyslná, mohli by mě otrávit. /*Sedne si na židli!*
- TŘEŠTIL Zase přehání. Kdyby s ním byla řeč. Pane švagře!
- ASTRAGALUS /*obráť se k němu zády!* Ver! Nestvůro!
- TŘEŠTIL Úplně jako já! /*Hlasitě!* Ale proč? Jsme přece nejlepší přátelé.
- ASTRAGALUS Já nemám přátele! A vás nechci ani vidět. Váš obličej je mi podezřelý.
- TŘEŠTIL Doufám, že mě nepovažujete za podvodníka?
- ASTRAGALUS To ne. Ale když se na vás podívám, jednoho mi připomínáte.
- TŘEŠTIL Taková drzost. Nikdy bych nevěřil, že mohu jednat tak hulvátsky. Ale vzpomínám si, že jsem mluvil zrovna tak.
- ASTRAGALUS /*oknem ven!* Stát! Kdo se to tu plíží? U čerta, to je ten mladý mazal, byl u mé dcery.
- TŘEŠTIL Teď to začne.
- ASTRAGALUS Stůj! Ty mi už neunikneš. /*Vyběhne dveřmi a odstrčí přitom Třeštila, který mu stojí v cestě, stranou!*
- TŘEŠTIL Jsem to ale vztekloun! Začínám být sám sobě odporný. V životě bych si tohle nedovedl představit.
- ASTRAGALUS /*křičí za scénou!* A teď pěkně dovnitř. Já už vás nepustím.

- TŘEŠTIL Už ho drží za krovky.
- ASTRAGALUS /*za scénou!* Dovnitř, povídám!
- TŘEŠTIL A jak řve! A to všechno na moje konto! Než s tím skončí, zhuntuje mi plíce!
/*Astragalus táhne Augustina za ruku dovnitř!*
- ASTRAGALUS Sem, ty svůdče! Vy se odvažujete vstoupit do mého domu! Kdo vám dal na to právo?
- TŘEŠTIL To řek moc dobře! S tím souhlasím.
- AUGUSTIN /*velmi bledý!* Má láska, pane Třeštile, a mé poctivé záměry.
- ASTRAGALUS Mě nezajímají vaše záměry, ale jen finanční výměry.
- TŘEŠTIL Výborně!
- ASTRAGALUS Svě dítě dám tomu, komu budu chtít. Já jsem otec!
- TŘEŠTIL Znamenitě!
- ASTRAGALUS A od vás je to drzost, vetřít se do mého domu bez mého svolení, a navádět mé dítě k neposlušnosti.
- TŘEŠTIL Velice správně! Sám sebe musím pochválit.
- AUGUSTIN Pane Třeštile, zapřísahám vás při všech citech, které kdy bouřily ve vašem vášnivém srdci, mějte pochopení pro mé city! Já bez vaší dcery nemohu žít. Tři roky jsem byl pryč a moje smýšlení se nezměnilo. Nejsem úplně chudý a ve svém umění jsem se zdokonalil. Dejte mi svou dceru. Já nikdy nezapomenou na vaši dobrotu a vy ve mně získáte vděčného syna.
- TŘEŠTIL Není to zřejmě špatný člověk. Měl by být k němu laskavější.
- ASTRAGALUS Já vám nevěřím! Z očí vám kouká faleš. Už nikdy nepřestoupíte práh mého domu. To spíš otevřu dveře hladovým vlkům, spíš dovolím havranům, aby hnězdili pod mou střechou, raději budu na své hrudi hřát jedovaté hady, vpustím sem všechny náказы a mor pozvu ke svému stolu, než bych vašim

- plícím dovolil jediné nadechnutí ve svém zámku.
- TŘEŠTIL Větší nesmysl svět ještě neslyšel! To je k neuvěření, že může existovat takový člověk.
- AUGUSTIN Pane Třeštile, jestli má pro vás lidský život nějakou cenu, neprovokujte mě do krajnosti! Pane Stříbrtý, prosím vás, zastaňte se mě.
- TŘEŠTIL Copak mohu? Jsem rád, že mě taky nevyhodí!
- AUGUSTIN Chcete mě tedy svým násilím připravit o život?
- ASTRAGALUS /*zlostně!* Zavázal byste si mě, kdybyste mi ho věnoval darem —
- TŘEŠTIL /*zděšeně!* To je sprostota! Pane švagře — /*Jde k Astragalovi!*
- ASTRAGALUS /*vztekle se na něj oboří!* Vy mlčte! Taky jste se s ním spolčil! Ale já vám přísahám při zhavých útrobách Vesuvu: jestliže nepřestanete podporovat mé dítě v této vášni, jestliže jenom oka mrknutím dáte najevo, že neschvaluje moje názory, odnesete si s sebou do Benátek takovou památku, že se celé Itálie zmocní zděšení! /*Odejde do vedlejší místnosti!*

JEDENÁCTÝ VÝSTUP *Třeštil, Augustin*

- TŘEŠTIL To není pravda, takový já nejsem. Přehání. Je to hrozný chlap, začínám ho z duše nenávidět. Jestli bude takhle řídit dál, za dva dny je konec s námi oběma.
- AUGUSTIN /*bojoval sám se sebou!* Mějte se dobře, pane Stříbrtý, pozdravujte mou Málinku a nezapomeňte na mne.
- TŘEŠTIL Kam chcete jít?
- AUGUSTIN Na to se neptejte. Já bez Málinky nemohu žít. /*Chce odejít!*
- TŘEŠTIL Uklidněte se. Máte mé slovo, že ji dostanete.
- AUGUSTIN Když její otec odmítá?
- TŘEŠTIL Však on vám ji dá, o to se nestarejte. Zatím si klidně odjeďte, já dám ta-

dy všechno do pořádku. A jestli máte pro ni psaníčko, dejte mi je, já to zařídím.

AUGUSTIN Strýčku! Musím vás obejmout! Taková radost! Nezapomeňte na mne! A Málince řekněte —

TŘEŠTIL Jděte už —

AUGUSTIN Nikdy vám to nezapomenu.

TŘEŠTIL */tlačí ho ze dveří/* Na shledanou! */Sám/* Je to opravdu slušný člověk. Málem jsem se v něm zmýlil. Vůbec mi začíná svítat.

DVANÁCTÝ VÝSTUP *Habakuk, předešlý*

HABAKUK Odpusťte, milostpane, že se obracím na vás, ale mluvit s milostpanem — to jde o život. Vy jste, milostpane, mnohem laskavější. Vy jste mi chtěl, milostpane, jenom hnáty přerazit. A ze dvou zel si člověk musí vybrat to menší. A tak jsem si vybral vás.

TŘEŠTIL Je to úplný hlupák. Nechápu, jak mě mohl urazit. No tak, copak bys rád?

HABAKUK Mám prosbu, milostpane.

TŘEŠTIL Jakoupak?

HABAKUK Víte, milostpane, já — */Přeruší se a zhluboka si povzdechne/* — já to nevydržím.

TŘEŠTIL Copak nevydržíš? */Stranou/* Nesnesitelný chlap, už se ve mně zase hýbe žluč.

HABAKUK Milostpán ví, že to, oč jde, nesmím vyslovit. A jestli to tak zůstane, tak na to zajdu.

TŘEŠTIL Co z toho vlastně máš, když budeš říkat, žeš byl dva roky v Paříži.

HABAKUK Strašně moc! Všichni si pak člověka mnohem víc považují! Mockerát jsem se o tom přesvědčil. Je to zkrátka tak: když to nesmím říkat, zblázním se z toho, milostpane, já na to zahynu.

TŘEŠTIL */bezděčně se zasměje/* Člověk neví, jestli se má vztekat nebo smát.

HABAKUK Pořád to potlačuju a to mě ničí. Neboť já byl dva — */Přeruší se/* Vidíte, milostpane, dělá se mi zle.

TŘEŠTIL A proč to nesmíš říkat?

HABAKUK Chce mě vyhnat.

TŘEŠTIL Ale když to neuslyší?

HABAKUK To ho neznáte! Ten má sluch jako ostříž — slyší i neslyšitelné.

TŘEŠTIL V jednom kuse mi nadává a neví o tom. A já to všechno musím spolknout. */Ostře/* Když to poručil, musíš poslechnout. V tom já ti nepomůžu.

HABAKUK Takže je se mnou konec! Poroučím se, milosti! Ale přijde čas, kdy bude pozdě. Svou službu jsem vždycky konal řádně, ani krejcar jsem nezpronevěřil. Ale tohle je vášeň, kterou nemohu potlačit.

TŘEŠTIL Tak si to prostě říkej —

HABAKUK Netroufám si —

TŘEŠTIL Na mou odpovědnost.

HABAKUK Necháte se, milostpane, vyhnat místo mě?

TŘEŠTIL No, ano —

HABAKUK Tak já vás ujišťuju, milostpane, já byl dva roky v Paříži, ale tohle vám nezapomenu. */Nadechne se, jako by se mu ulevilo/* To je blaho! To se ani popsat nedá.

TŘEŠTIL Já ti tedy povoluju, abys to od této chvíle zase říkal. Pod podmínkou, že nebudeš nadávat na svého pána.

HABAKUK Ó, to je člověk, že mu rovna není. A teď dovolte, milostpane, abych milostpána obejmul. Vy jste můj dobrodinec, milostpane, můj otec! Dnes ze mne nikdo nedostane nic jiného než: Já byl dva roky v Paříži! */Odejde/*

TŘEŠTIL */sám/* To je neuvěřitelné! Jeden nezná nic než svou lásku, a tenhle je zase spokojený, když se mu dovolí říkat, že byl dva roky v Paříži. Je to k smíchu, ale přece se najdou jemu podobní. Každý má zkrátka své slabůstky.

ARIE

Náš svět má psáno na svém štítě: Já obr, blázním jako dítě! — Někdo se pachtí za hvězdami, jiný je lenoch všude známý, ten zase žije v přesvědčení, že nad ně, navoněné, není, jiný pán má rád plný džbán vody a vína další pán.

Někdo je velký náfuka, jinému každý nakuká, co chce, tam ten má jenom dluhy a milióny zase druhý, někdo rád rázně zaútočí, druhý rád couvá, kdo má oči, chová se jako zaslepený, a neváží si jejich ceny!

Co je svět? Krásný kolotoč, který se nehýbá. A proč? Protože sobci drží kliku. Nakonec platí po pětníku každý! Náš svět je blázelec, z čehož nám plyne další věc a moudrost zcela průkazná, že i já platím za blázna!

TRINÁCTÝ VÝSTUP *Předešlý; Žofie, Málinka a Líza vstupují.*

ŽOFIE Tak co říkáš tomu, bratře, jak se chová můj manžel. Dávám mu k tomu nějakou příčinu?

TŘEŠTIL Ne, milá sestro, co jsem tady, ani nejmenší. */Stranou/* Jestli ještě něco nepříjde.

MÁLINKA */pláče/* Strýčku, já jsem tak nešťastná!

TŘEŠTIL Uklidni se, Málinko! */Stranou/* Toho dítěte je mi líto. Na ostatních mi nesejde.

/Za scénou zvonek/

LÍZINKA On zvoní. Kdopak k němu půjde?

ŽOFIE Mě nechce ani vidět.

TŘEŠTIL A já nechci vidět jeho.

LÍZINKA Já si tam netroufám.

MÁLINKA Já taky ne, maminko.

TŘEŠTIL Jsem nesmírně oblíbený!

MÁLINKA Jděte vy, strýčku!

TŘEŠTIL Já? Já ne. */Stranou/* Bojím se sám sebe!

/Zase zvonek/

ŽOFIE Už zase zvoní. Musím zřejmě já —

LÍZINKA */rychle/* Já už běžím, milostpaní.

/Strč hlavu do dveří kabinetu a volá/

Co poroučíte, milostpane?

ASTRAGALUS Čerstvou vodu! Rychle!

VŠICHNI TŘI Co je mu?

LÍZINKA Sedí u okna a je celý rozpálený.

Zdá se, že mu není dobře. Chce vodu.

ŽOFIE Přines mu ji. Aby nebyl nemocný!

/Lízinka odejde/

TŘEŠTIL Rozstonat se! To by mi tak ještě scházelo!

ŽOFIE Nakonec ho ještě raní mrtvice!

TŘEŠTIL Přestaň! Už tak je mi z toho úsko.

ŽOFIE Přines domácí lékárníčku! Prášek — na uklidnění!

TŘEŠTIL Jenom rychle — ať se uklidní!

MÁLINKA */bere lékárníčku ze skříně/* Tady je.

LÍZINKA */se sklenicí vody/* Tady je voda!

TŘEŠTIL Počkejte, sám to rozpustím. */Dělá to. Pro sebe/* Musím o sebe pečovat, to je jasné!

LÍZINKA */poslouchala u dveří kabinetu, odskočí/* Už jde!

ČTRNÁCTÝ VÝSTUP *Předešlý, Astragalus vyjde z kabinetu.*

ASTRAGALUS Takhle se tedy plní moje rozkazy? */Žofii/* Co tady děláš? A co tu hledal ten malíř? Ještě si o tom promluvíme!

ŽOFIE Uklidni se, muži, není ti dobře. Posad se a vem si lék. */Podá mu sklenici/*

ASTRAGALUS */prudce/* Vodu chci! Jinak nic!

ŽOFIE Musíš si vzít prášek. Nedopustím, aby ses rozstona. Vezmi si to, prosím.

ASTRAGALUS Nechci!

MÁLINKA Tatínku, vypijte to!

TŘEŠTIL To chce opravdu svatou trpělivost. Sám bych si vrazil pár facek, ale na jeho tvář.

ASTRAGALUS Dej to sem! / *Vezme sklenici / K sakru, co je to? Ta voda je kalná! Přiznej se, tys tam nasypala jed!*

MÁLINKA Proboha, tatínku!

LÍZINKA Milostpane!

ASTRAGALUS Nezapírat! V té vodě je jed!

TŘEŠTIL To je ještě větší nehoráznost než s tou čekankou.

ŽOFIE Copak nám nevěříš? Je tam prášek — pro uklidnění.

ASTRAGALUS To je lež!

TŘEŠTIL Já ho uklidním i bez prášku!

ASTRAGALUS / *praští sklenicí o zem / Už ani ve svém vlastním domě si nejsem jist životem!*

TŘEŠTIL Strašné! Má vlastní slova!

ASTRAGALUS Má žena mě chce zavraždit. Ať už vás nevidím, vy plody, které jste zrály pro mou nenávisť! / *Roztrhne Žofii náhrdelník, na němž visí medailón s jeho podobiznou / Co to máš na krku? Pryč s tím! Budeš mít na mne jedinou památku — kletbu, kterou ozdobím tvou ničemnost! Slyšíš mě, ty vražednice?*

TŘEŠTIL Dost! To stačí! Vždyť je to zrovna takový blázen jako já! Já už se na sebe nemůžu ani podívat.

ŽOFIE / *klesne na židli / Já nešťastná!*

ASTRAGALUS Okamžitě se klid z mého domu! Chci tady bydlet sám — a se mnou jen má nenávisť. Nechci už slyšet ani o tobě, ani o světě. Proklínám tě, proklínám své dítě —

TŘEŠTIL Hrome, to už je skutečně trochu moc. Vždyť on mi prokleje celou rodinu!

ASTRAGALUS Jdi si za svým malířem! Žij

si podle jeho barev! Můžeš je měnit jako chameleón — zezelenat žlučí, zmodrat ranami, zrudnout hanbou, zbledet zármutkem, zežloutnout horečkou, zeshednout stářím a —

TŘEŠTIL / *radostně / A má to! Došly mu barvy!*

ASTRAGALUS Ale nechod' mi už nikdy na oči. Neznám tě, nejsem už tvůj otec —

MÁLINKA / *pláče a obejmje jeho kolena / Smilujte se, otče, nevyhánějte mě!*

ASTRAGALUS Pryč ode mne! / *Odstrč ji!*

TŘEŠTIL Tohle nedovolím — čert aby ho vzal! Už toho mám dost! Musím bránit svou rodinu. Ten člověk mi přivede do hrobu ženu i dítě! Poslyšte, vy nejste člověk, vy jste ďábel, a děláte mě ještě horším než jsem.

ASTRAGALUS Jdeš mi právě do rány, podvodníku! Kuješ mi pikle za zády! A to si zodpovíš! A taky to — / *Chytí ho za prsa /, cos provedl s mým majetkem!*

MÁLINKA Pomoc! Strýček!

ŽOFIE Pomoc! Bratře!

TŘEŠTIL Cože? Dáš ty ruce pryč! To je urážka! Chci satisfakci! Souboj! / *Nahrnou se sem všichni z domu!*

ASTRAGALUS Pistole!

TŘEŠTIL Kanóny!

ASTRAGALUS / *vezme se zdi pistole / Tady jsou.*

TŘEŠTIL To bude duel jako námořní bitva u Navarina.

ŽOFIE Muži, prosím tě! Pro všechno na světě!

ASTRAGALUS Nepros!

MÁLINKA Strýčku, mějte rozum!

TŘEŠTIL Jdi pryč! Na to teď není čas!

ASTRAGALUS Na pět kroků to stačí. Budeme střílet současně. Počítej do tří!

ŽOFIE Usmiřte se!

TŘEŠTIL Jsme přece nejlepší přátelé. Teprve teď si můžeme tykat. Jdi pryč, musím se bít. / *Počítá a mřít / Jedna, dvě —*

ŽOFIE / *omdlí! Ach!*

TŘEŠTIL Ta už leží a já ještě ani nevystřelil.

MÁLINKA Maminka umírá!

TŘEŠTIL Řekni jí, ať s tím počká!

ASTRAGALUS Pal!

MÁLINKA / *obejme otce / Strýčku, nestřílejte! Zabijete dva lidi najednou!*

TŘEŠTIL / *ji odstrčí / Cože? Proboha! No ovšem — já se s ním bít vůbec nemůžu! Vždyť my dva máme dohromady jenom jeden život! Když zastřelím jeho, zastřelím sám sebe! Kdybych byl vypálil, bylo už po mně!*

ASTRAGALUS Tak bude to? Proč se rozmýšlíš?

TŘEŠTIL Aspoň někdo tu myslet musí!

ASTRAGALUS Jeden z nás padne, já, nebo ty.

TŘEŠTIL V tom je to právě! Padneme oba!

ASTRAGALUS Na tom nezáleží. Život nebo smrt! / *Mřít!*

TŘEŠTIL Omyl! Smrt a zase jenom smrt!

ASTRAGALUS / *jde k němu / Nechceš se bít, zbabělče? / Žofie se zatím vzpamatovala!*

TŘEŠTIL Nechci. Je mi líto sestry — nechci z ní udělat vdovu — a je mi líto její dcery a jejího švagra a celého příbuzenstva. / *Stranou / To je ostuda! Vůbec nevím, co říct!*

ASTRAGALUS Nestojím o život, který bych si zachránil jejich zásluhou! A ze všeho nejmíň chci za něj vděčit tobě! Nemá pro mne cenu. Pohrdám tím nechutným zbytkem zestárlého bytí, nepotřebuji ho!

TŘEŠTIL Jak ten chlap hazarduje mým životem! Bodejť ne, o jeho kůži nejde!

ASTRAGALUS Takového zbabělce tady dál nestrpím! Ven z mého domu, nebo tě vyhodím!

TŘEŠTIL Už mě dokonce vyhazuje z mého vlastního domu! Jsem snad pro něj nějaký balón na hraní? Jestli ho rozčílím ještě víc, raní nás mrtvice oba dva!

Co vlastně ještě chce? Prosím, já uznávám, jednal jsem jako nerozumné zvíře, jako tygr. Ale teď chci vědět, co přijde dál.

/ *Habakuk rychle vstoupí a přináší dopis /*

HABAKUK / *nevýrazně / Dopis.*

TŘEŠTIL Z Paříže, ty hlupáku?

HABAKUK Ne, tenhle je z Benátek.

ASTRAGALUS / *vrhne se na dopis / Z Benátek? Sem s ním!*

TŘEŠTIL Mně ho dej! Ten je pro mě! / *Chce otevřít dopis!*

ASTRAGALUS / *osopí se na něj / Co si to dovoluujete?*

TŘEŠTIL / *lekne se / No ne! Už nesmím číst ani své vlastní dopisy! Čert mi byl dlužen takového dvojníka! / Astragalus čte dopis, zneklidní, zbledne a chvěje se / To bude asi pěkná zpráva.*

ASTRAGALUS / *třaslavě upustí dopis a řekne zničeně / Jsem vyřízen!*

TŘEŠTIL / *roztřese se / V tom případě já taky!*

ASTRAGALUS / *klesne do židle / Není mi dobře.*

TŘEŠTIL A mně je zle. / *Klesne do druhé židle proti němu!*

ASTRAGALUS To je má poslední hodinka!

TŘEŠTIL A já už jsem bradou vzhůru!

VŠICHNI Vodu! Vodu!

/ *Ženy o ně pečují. Lízinka odběhne!*

ASTRAGALUS / *vyskočí / Voda! Ještě že jste mi to připomněly! / Třeštilovi / Za všechno můžeš ty, zrádče! / Vyběhne!*

TŘEŠTIL / *vyskočí / Ne, můj švagr je vším vinen. Kde je ten dopis? / Čte. Strne / „Pane, oznamuji vám, že obchodní dům, do kterého jste vložil svůj majetek, udělal ban-ban-bankrot.“ Je po mně — dejte zvonit umíráčkem! / Lízinka se vrátí a celá se třese!*

LÍZINKA Pomoc! Pomoc! Milostpán utekl! Křičí, že se utopí, že skočí do řeky.

ŽOFIE Můj muž!

VŠICHNI Rychle za ním!

/Všichni se vyřítí ven!

TŘEŠTIL */nemůže se strachy pohnout/*
Zadržte ho, nešťastníka! Co ten člověk
vyvádí s mým životem! Jedné smrti jsem
unikl a už na mě číhá druhá! */Kolena se*
mu podlomí/ Nemůžu z místa! A on
tam skočí! Už je tam! Začínám plavat.
/Vleče se pryč/ Všechny dobré mocnosti,
stůjte při mně! Nenávidět lidi — nebudu
do smrti smrtoucí. Zoufalství, dej mi sí-
lu, nebo se utopím! */Odejde/*

PATNÁCTÝ VÝSTUP Proměna

Krajina před zámkem. V pozadí hluboká řeka, po straně vysoká skála. Všichni sloužící, Augustin, Málinka. Drží Astragala. Před ním klečí Žofie. Vyivářejí se skupení.

Držte ho! Držte ho!

SBOR

Prchá! Buďte rázní!
Chyťte ho! Chyťte ho!
Ubožák! On blázní!

/Astragalus se jim vytrhne a utíká na skálu. V tom okamžiku se objeví/

TŘEŠTIL */a volá/* Stát!

/Astragalus seskočí. Třeštil padne v bezvědomí do náruče své ženy a dcery/

Rychlá proměna

Chrám poznání. Štíhlé sloupy zdobené křišťálem a zlatem. Na zadní stěně velké slunce, v jeho středu se vznáší Pravda. Před ním obětní oltář.

Do vody skočil v předcházející scéně nepravý Astragalus. Pravý se nyní zjevuje v podobě ze začátku druhého dějství. Kolem něho idealizovaně oblečení alpští duchové. Třeštil se mezitím vrátil do své původní podoby.

Žofie, Málinka, Augustin

ASTRAGALUS */Třeštilovi/* Buď vítán zde
v chrámu jasnozřivého poznání, v sále,
kde svítí Pravda. Stojíš přede mnou za-
hanbený a kající.

TŘEŠTIL Cože? Jsem ještě naživu? Já
jsem se s tebou neutopil?

ŽOFIE Žiješ, drahý muži!

MÁLINKA Žijete, tatínku!

TŘEŠTIL A teď už napořád jenom pro
vás. */Obě dvě obejmě/* Jestli nejsem tak
špatný, abyste i vy chtěly žít pro mne.

ASTRAGALUS Viděl jsi, jak vypadá ne-
návist k lidem a jak končí takový ne-
lida.

TŘEŠTIL Opravdu zmizel ten prokletý
společník mého života, ten zpitvořený
obraz mé nesnášenlivosti?

ASTRAGALUS Zmizel — jako tvoje svár-
livost.

TŘEŠTIL Byli to povedení ptáčci. Jsem
rád, že jsem se jich zbavil. Ale Vaše Vý-
sost je zřejmě všemocná. Nezmuže vaše
moc něco taky s mým majetkem, který
jsem pozbyl v Benátkách? Rád bych to-
tiž odpustil i svému švagrovi. Zatím ho
musím ještě chtít nechtě nenávidět.

*/Je slyšet poštovskou trubku. Linarius,
oblečený jako postilión, s panem Stříbr-
tým/*

LINARIUS Tady jsem přivezl svého pasa-
žéra z jeho nadoblačné cesty. Alpský
vzduch mu šel náramně k duhu.

STŘÍBRITÝ S tebou si to ještě vyřídím, ty
vykutálený postilióně! Pane švagře, jste
to opravdu vy?

TŘEŠTIL Vy jste mi povedený švagr. Ob-
jevíte se, když je po všem. A zavinil jste
moje neštěstí. Jsem žebrák.

STŘÍBRITÝ Až na těch sto tisíc zlatých
v hotovosti. Vyzvedl jsem je bez vašeho
souhlasu od bankéře, ještě než firma
zkrachovala. Měl jsem totiž jakési tuše-
ní a chtěl jsem zachránit váš majetek.
A tady vám ho odevzdávám ve směn-
kách.

TŘEŠTIL Takového švagra si nechám lí-
bit, když nepřichází s prázdnou. */Obem-
me ho. Stříbrtý obejmě Žofii/* Děti! Můj
majetek je zachráněn. Ta spousta smě-
nek! Jsem úplně jiný člověk samou ra-

ností. To vám nikdy nezapomenu, pane
švagře.

STŘÍBRITÝ Raděj mi vynahraďte ten
strach, který jsem kvůli vám musel vy-
stát.

TŘEŠTIL Dám vám za něj svůj, nepřijdete
zkrátka.

STŘÍBRITÝ Ale jak to jde všechno dohro-
mady?

TŘEŠTIL Všechno vám povím. Ale až zí-
tra ráno. Na tyhle všechny by to bylo už
trochu moc. Namluvil jsem toho dnes
tolik, že už neřeknu ani slovo. Ale vám
— */Augustinovi/* ještě řeknu toto: Jste
můj zeť. Vezměte si ji. Ale pozor: Jste
malíř, tak mi ji nelakujte! Milujte ji tak,
jak já vás bezdůvodně nenáviděl. Pak
jistě bude spokojená.

AUGUSTIN */zároveň/* Tatínku!

MÁLINKA

TŘEŠTIL */ukazuje na Alpského krále/* Je-
mu poděkujte.

AUGUSTIN

/vrhnou se k Astragalovým

MÁLINKA *nohám/* Děkujeme!

ASTRAGALUS */dojat/* Já jsem ti včera
slíbil věnec v čase

tvé cesty do hor, tvého zármutku.
Jak vidíš, plním svůj slib, ano, zdá se,
že s čerstvým věncem bude po
smutku.

*/Uchopí věnec pěkných alpských květin,
vyrobených ze třpytivých fólií: podal
mu ho jeden z alpských duchů/*

Tady je, děvče, však máš vzácný dar,
dar věrné lásky, kvůli ní jsem stál
otcovsky při vás, je z vás krásný pár,
tak nezapomeň, kdo je Alpský král!

/Odejde/

TŘEŠTIL Jsem teď penzionovaný nelida,
děti. Zůstaňte se mnou a já prožiju zby-
tek svých dní pokojně v chrámu po-
znání.

ZÁVĚREČNÝ ZPĚV

Víš, poznání, líbezná hvězdo
hvězd,
že nejsi všem po chuti? Bídna
lest
i faleš je lhářům a šizůnkům
bližší:
jak neradi slovíčko poznání slyší!

My muži, my říkáme: krásna je
div,
div hodný i našeho poznání dřív
než dobrota, ovšem ta naopak
snáz
svou neklamnou ryzostí přetrvá
čas!

Zvlášť mládež si myslí, že
poznává snadno,
že na všechno přijde, že dohlédne
na dno
všech záhad, a přesto až po řadě
let
smí poznat, co znamená
poznávat svět!

Ne, člověk má nejprve poznat
sám sebe,
ta prastará moudrost nám
nespadla z nebe,
dbej rady těch mudrců! Patří nám
všem.
Ať dokážeš říci: já poznal, kdo
jsem!

KONEC